

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Katedra obecné zootechniky a etologie

Legislativa chovu psů v České republice

Diplomová práce

Autor práce: Blanka Švábová

Vedoucí práce: doc. Ing. Lukáš Jebavý CSc.

© 2015 ČZU v Praze

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Legislativa chovu psů v České Republice zpracovávala samostatně a nepoužívala jiné prameny, než které jsou uvedeny v seznamu použité literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Podpis autora práce

Poděkování

Tímto chci poděkovat vedoucímu své práce doc. Ing. Lukáši Jebavému CSc. za odborné rady a připomínky, trpělivost a čas, který mi věnoval. Dále bych poděkovala svému příteli Michalovi Šnaibergovi za pomoc při překladu cizojazyčných textů a mým rodičům za poskytnutí podmínek pro tvorbu práce a podporu.

Legislative chovu psů v České republice

Legislation of dog breeding in Czech Republic

Souhrn

Práce se zabývá současnými zákony a navrhovanou legislativou úpravy chovu psů v České republice a porovnává je s obdobnými zákony dalších zemí. Navrhované úpravy jsou hodnoceny z hlediska chovatele a je upozorněno na možné problémy spojené s jejich přijetím. V České republice se ochrana zvířat dělí na přímou a nepřímou. Přímá ochrana zvířat je zakotvena v zákoně č. 246/1992 Sb. o ochraně zvířat proti týrání. Nepřímou ochranou se zabývá zákon č. 166/1999 Sb. a další vyhlášky Ministerstva zemědělství. Chovatelů se také týkají městské vyhlášky, zákon 449/2009 Sb. o myslivosti a další nařízení Evropského společenství.

V Evropě mají národní zákony na ochranu zvířat podobné znění, jelikož většina zemí podepsala Evropskou Konvenci pro ochranu zájmových zvířat. Zákony se liší například v přístupu ke kupírování uší a ocasů a ve výši pokut. Mnoho zemí v rámci ochrany svých obyvatel před nebezpečnými psy přijalo zákony omezující, nebo přímo zakazující vybraná plemena psů.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že vlastnictví psa ovlivňuje názory respondentů na další otázky (například názor na současnou i navrhovanou legislativní úpravu chovu psů). Majitelé psů častěji preferovali zvýšení ochrany zvířat (68%), zatímco lidé bez psa měli větší tendenci souhlasit s vyšší ochranou osob před zvířaty (17%). Dále byla prokázána závislost výcviku, poslušnosti, vodění na vodítku a skutečnosti, zda pes již někoho napadl na velikosti zvířete. Neustále na vodítku byli nejčastěji vedeni psi malých plemen, ale zároveň se nejméně často účastnili výcviku (25%). Majitelé velkých psů nejvíce absolvovali trénink poslušnosti (47%). Jiného psa, nebo člověka na veřejnosti napadali nejčastěji středně velká zvířata (43% všech útoků). Naopak zvířata, která spadají pod tzv. "nebezpečná plemena" nevykazují podle statistických výsledků vyšší tendenci k napadení. Jejich majitelé se v dalších otázkách profilovali jako zodpovědnější, co se týče znalosti městských vyhlášek a absolvování výcviku. 59% respondentů již bylo v minulosti napadeno cizím psem. To ovlivnilo odpovědi na další otázky. Lidé s takovou zkušeností častěji nesouhlasili s účinností zákazu chovu vybraných plemen a zákazu volného pohybu psů. Výskyt útoků byl stejný ve velkých městech i na vesnicích.

Klíčová slova: pes, chov, legislativa, Česká republika

Summary

This work deals with current laws and proposed legislation of dog breeding in Czech Republic and compares those with similar laws of other countries. The proposed changes are evaluated from the point of the breeder and possible problems associated with their adoption are highlighted. In Czech Republic, animal protection is divided into direct protection and indirect protection. Direct animal protection is specified in law no. 246/1992 Sb. about protection of animals against cruelty. Indirect protection is dealt with in law no. 166/1999 Sb. and another decrees by the Ministry of Agriculture. Municipal ordinances, law no. 449/2009 Sb. and other regulations of the European Community also apply to breeders.

In Europe, national laws concerning animal protection are of similar terms, since most countries have signed the European Convention for the protection of companion animals. Laws vary, for example in attitude to the docking of tails, cropping of ears and in height of fines. Many countries adopted acts restricting, or directly prohibiting selected dog breeds to protect their citizens against dangerous dogs.

The survey shows that dog ownership can affect respondent's view on other issues (eg. opinion on current and proposed legislation of dog breeding). Dog owners often prefer to increase protection of animals (68%), while people without dogs were more likely to agree to a higher protection of man against animals (17%). The dependency of training, obedience, leading on the leash and the fact, if dog has attacked someone else on size of an animal was proved. Small breeds were the most often constantly kept on leash, but the least often to participate in training (25%). Owners of large dogs most attended obedience training (47%). Mostly medium sized animals (43% of all attacks) attacked another dog or human in public. Conversely, animals that fall into so-called "dangerous breeds" don't seem to be more likely to attack than other. In other questions, their owners profiled themselves as more knowledgeable of the city ordinances and training. 59 % of the respondents had been previously attacked by an unfamiliar dog. This affected the answers on other questions. People with such experience more often disagreed with effectiveness of prohibition of selected breeds and free movement of dogs. The occurrence of attacks was the same in big cities as in vilages.

Key words: dog, breeding, legislation, Czech Republic

OBSAH

1. Úvod.....	8
2. Cíl práce.....	9
3. Literární rešerše	10
3.1 Současná legislativa.....	10
3.1.1 Zákon na ochranu zvířat proti týrání.....	13
3.1.2 Zákon o veterinární péči	24
3.1.3 Městské vyhlášky.....	26
3.1.4 Další předpisy	28
3.2 Porovnání s dalšími zeměmi	31
3.2.1 Slovenská republika.....	31
3.2.2 Itálie	34
3.2.3 Velká Británie	35
3.2.4 Irsko	36
3.2.5 Německo	37
3.2.6 Rakousko	37
3.2.7 Turecko	38
3.2.8 Bulharsko	39
3.2.9 Kypr	40
3.2.10 Estonsko.....	41
3.2.11 USA	41
3.3 Breed-specific legislation	42
4. Metodika	49
5. Výsledky	51
6. Diskuze	55
6.1 Diskuze k výsledkům.....	55
6.2 Návrhy legislativní úpravy chovu psů	56

6.2.1 Evidence chovatelů	60
6.2.2 Podmínky držení psa.....	61
6.2.3 Odchovy.....	63
6.3.4 Prevence.....	64
7. Závěr	65
8. Seznam literatury	66
9. Přílohy.....	73

1. Úvod

Více než polovina dospělých Čechů žije v domácnosti alespoň s jedním domácím zvířetem. V 75 % jsou to právě psi, které si lidé pořizují jako společníky. (Focus marketing, 2010)

Česká legislativa je do jisté míry roztříštěna a ustanovení vztahující se k chovu psů můžeme najít v mnoha zákonech a vyhláškách. Většina chovatelů a majitelů zvířat má tedy pouze rámcovou představu o tom, co musí dodržovat. Samozřejmě se najdou i jedinci, kteří zákony a nařízení záměrně ignorují a vystavují tak své okolí nebezpečí. Napadení psem bývá často medializováno, zvláště pokud je napadeno dítě. Bývá pak zdůrazněna plamenná příslušnost psa a ve vztahu k tomu obvykle začne debata, zda není nutné nějak omezit chov takových zvířat.

V posledních letech jsou zřejmé tendence k regulaci chovu psů, zejména vybraných plemen. Navrhovatelé často argumentují "zvýšujícím se počtem útoků psů". Od roku 2000 se však incidence poranění psem stále snižuje. (Vlachová, 2011) Některá plemena psů mají vyšší incidenci napadení člověka, ale statistiky obvykle neuvádějí důvod, kvůli kterému k pokousání došlo. Pes se může zaútočit při obraně svého teritoria (za které ovšem může pokládat i veřejné prostranství), nebo potravy, ale i ze strachu. Právě strachová agrese může být způsobena nedostatečnou socializací, nebo nevhodným tréninkovým postupem. (Lindsay, 2001) Proto není možné stanovit, který pes bude mít větší tendenci k útoku pouze na základě plemenné příslušnosti.

Dalším tématem je ochrana zvířat před neadekvátním zacházením. Vzhledem ke zvýšenému zájmu veřejnosti o vlastnictví psů, ať již jako společníků, nebo v případě malých plemen, módních doplňků, je zvýšená poptávka po štěňatech. Někteří v tom mohou vidět příležitost k výtěžku a neberou ohledy na welfare a zdraví zvířat. I v čistokrevných chovech může docházet k poškození zdraví zvířat, ať již z nevědomosti (neznalostí dědičnosti některých onemocnění a vad), nebo úmyslně, stanovením absurdního chovatelského cíle.

Zlepšení ochrany zvířat je úkol nejen pro zákonodárce, ale i Státní veterinární správu, městské úřady a policii, ale v neposlední řadě i pro samotné majitele a chovatele, protože ti jsou nejvíc zodpovědní za to, v jakých podmínkách zvíře drží.

2. Cíl práce

Cílem této práce je shrnout platné zákony, týkající se chovu a držení psů, poukázat na jejich nedostatky a zhodnotit navrhované úpravy. Dotazníkovým šetřením zjistit názory kynologické veřejnosti a zkušenosti s pohybem psů na veřejném prostranství. Určit, zda jsou majitelé větších a nebezpečnějších psů méně zodpovědní ohledně výcviku a kontroly svého psa. Výsledky dotazníku statisticky vyhodnotit a zohlednit je při hodnocení návrhů změn zákonů.

3. Literární rešerše

Už od starověku bylo zvíře považováno za majetek. Poprvé se právní norma na ochranu zvířat v českých zemích objevila už v době tzv. Bachova absolutismu roku 1855. Stalo se tak nařízením č. 31/1855, jímž se vydává zákonný předpis proti týrání zvířat. Na základě tohoto nařízení c. k. ministeria vnitřní pak došlo v jednotlivých zemích k vydání vyhlášky č. 61/1901, kterou se vyhláší předpisy proti týrání zvířat a vyhlášky č. 45/1902, o zamezení týrání zvířat. Za první republiky platila ochrana zvířat proti týrání recipovaná z rakouského práva, přičemž k vydání dalších právních předpisů nedošlo. S účinností od 13. 4. 1939 došlo k podrobnější úpravě ochrany zvířat proti týrání nařízením vlády č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání. Tyto právní předpisy jsou přímými předchůdci dnešního zákona na ochranu zvířat proti týrání, přičemž ve srovnání s ním v zásadě ob stojí. Období po 2. světové válce je co do ochrany zvířat proti týrání zcela prázdné, i když protektorátní právní ochrana zvířat nikdy žádným právním předpisem zrušena nebyla. Následujících cca 40 let dalšího totalitního státu pak nejlépe charakterizuje označení za dobu temna právní ochrany zvířat. Dlužno dodat, že přece jen v tehdejším právním řadu nalezneme obecný zákaz týrání zvířat, avšak bez jakékoli další (podrobnější) úpravy a někdy i bez sankce za jeho porušení. (Rydval, 2006)

3.1 Současná legislativa

Ochrana zvířat je v současnosti obsažena v mnoha právních předpisech, které lze rozdělit do dvou oblastí na tzv. přímou a nepřímou ochranu zvířat. Přímá ochrana zvířat je obsažena v zákoně č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, kde jsou vymezeny činnosti, považované za týrání zvířat. Nepřímá ochrana je zajištěna předpisy ochraňujícími zdraví zvířat, podmínky chovu, zacházení se zvířaty, jejich chov a plemenitbu. Jedná se o předpisy, jejichž hlavním cílem není ochrana zvířat, ale svým obsahem k ní přispívají. Jde například o zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči, nebo zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti. (Dousek a kol., 2013)

Pojmem zvíře se zabývá tzv. Nový občanský zákoník ze 3. února 2012 (platný od 1.1.2014), který v §494 uvádí, že "Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze." To zamezuje například použití psa jako zástavy. V Důvodové zprávě je přímo uvedeno, že je "v rozporu s povahou zvířete jako živého tvora použít jako zástavu psa lpícího na svém pánovi s tím, že pes bude předán

zástavnímu věřiteli jako osobě zvířeti cizí a vystaven stresu." Pes je zde zařazen do kategorie domácích zvířat, protože druh žije s člověkem alespoň v převážné části. Jednotlivec však může být označen jako zvíře bez pána, pokud žije divoce v přírodě. Podle účelu chovu je pes řazen mezi zvířata v zájmovém chovu, protože hospodářský účel chovu úplně chybí, nebo není hlavní. Zvířata jsou tedy chována pro potěšení a jako společníci. Výjimečně však může spadat do kategorie hospodářských zvířat, pokud je využíván k hospodářskému prospěchu a pro vlastníka vykonává práci.

V § 1014 je dále vymezeno právo vlastníka stíhat zvíře na cizím pozemku: "(1) Ocitne-li se na pozemku cizí movitá věc, vydá ji vlastník pozemku bez zbytečného odkladu jejímu vlastníku, popřípadě tomu, kdo ji měl u sebe; jinak mu umožní vstoupit na svůj pozemek a věc si vyhledat a odnést. Stejně tak může vlastník stíhat na cizím pozemku chované zvíře nebo roj včel; (2) Způsobí-li věc, zvíře, roj včel nebo výkon práva podle odstavce 1 na pozemku škodu, má vlastník pozemku právo na její náhradu." Jde zde o ochranu práv vlastníka zvířete, ale i vlastníka nemovité věci. Dříve bylo v občanském zákoníku §127 stanoveno pouze, že vlastník nesmí nechat vnikat zvířata na sousední pozemek. Nebylo však rozlišeno, zda jde o zvířata, která chová, nebo zvířata na jeho pozemku žijící divoce.

V Oddílu 2, Pododdílu 1 je specifikováno vlastnictví zvířete. Ustanovení neřeší jiné otázky, než nabytí a pozbytí vlastnického práva ke zvířeti, tedy kdy dosavadní vlastník ztrácí vlastnické právo a za jakých podmínek může vlastnické právo nabýt někdo jiný. Pokud je například vypuštění zvířete do volné přírody podle jiného právní předpisu bráno jako týrání, občanský zákoník na tom nic nemění. V §1048 je uvedeno: "Domácí zvíře se považuje za opuštěné, pokud je z okolností zřejmý vlastníkův úmysl zbavit se zvířete nebo je vyhnat. To platí i o zvířeti v zájmovém chovu."

§ 1058 upravuje vlastnictví nalezeného zvířete: "(1) Je-li nalezeno zvíře, u něhož je zjevné, že mělo vlastníka, oznámí nálezce nález bez zbytečného odkladu obci, nelze-li z okolností poznat, komu má být vráceno. (2) Osoba, která nalezené zvíře opatruje, o ně pečuje jako řádný hospodář, dokud se jej neujme vlastník." Nalezená věc, zvíře, tedy musí být vrácena vlastníkovi. Pokud to není možné, má nálezce povinnost ohlásit nález obci, v jejímž katastru bylo zvíře nalezeno. Obec ohlašuje nález obvyklým způsobem a může rozhodnout, jestli zvíře nechá v péči nálezce, nebo jej předá do úschovy k jiné osobě (například útulku).

§ 1059 "(1) Je-li nalezeno zvíře zjevně určené k zájmovému chovu a nepřihlásí-li se o ně nikdo do dvou měsíců od vyhlášení nálezce, nabude k němu nálezce vlastnické právo. (2) Prohlásí-li nálezce obci, že zvíře nabýt nechce, a svěří-li obec zvíře neodvolatelně osobě, která provozuje útulek pro zvířata, může tato osoba se zvířetem volně nakládat, pokud se o ně

nikdo nepřihlásí do čtyř měsíců ode dne, kdy jí bylo zvíře svěřeno. Byl-li nález vyhlášen až po předání zvířete, počne lhůta běžet od vyhlášení nálezu." Zákon tak umožňuje vlastníku, aby se své věci opět ujal. Pro věci (kromě zvířat) platí, že nálezce (nebo obec) musí nalezenou věc uschovávat po dobu až tří let, ale z praktických důvodů (například náklady na ošetřování zvířete) je tato lhůta u zvířat zkrácena na dva měsíce (v případě nálezce), nebo čtyři měsíce (v případě útulku). Nálezce, respektive útulek mají po uplynutí stanovené lhůty právo se zvířetem volně naložit, tedy zejména mu najít nového pána. § 1073 blíže určuje vlastnictví mláďat a odměnu za krytí: "(1) Plody, které vydává zvíře, náleží vlastníku zvířete. (2) Za oplodnění zvířete lze žádat odměnu, jen byla-li ujednána."

§ 2933 upravuje odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem následně: "Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem." V § 2934 je pak upřesněno: "Slouží-li domácí zvíře vlastníku k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti nebo k obživě, anebo slouží-li jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením, zproští se vlastník povinnosti k náhradě, prokáže-li, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti. Za týchž podmínek se povinnosti k náhradě zproští i ten, komu vlastník zvíře svěřil." § 2935 dále upravuje: "(1) Odňala-li třetí osoba svémocně zvíře vlastníku nebo osobě, které vlastník zvíře svěřil, nahradí třetí osoba škodu způsobenou zvířetem sama, prokáže-li vlastník nebo osoba, které vlastník zvíře svěřil, že odnětí nemohli rozumně zabránit; jinak společně a nerozdílně s nimi. (2) Kdo zvíře svémocně odňal, nemůže se zprostit povinnosti k náhradě." Dřívější občanský zákoník tuto problematiku vůbec neřešil, tato část je tedy nově upravena tak, aby odpovídala standardům kontinentálního práva. Zákoník nyní řeší obecné otázky a respektuje úpravu některých zvláštních případů (například náhradu škody způsobené chráněnými živočichy) speciálními zákony, do jejichž působnosti nezasahuje.

V §2970 o náhradě při poranění zvířete stojí: "Při poranění zvířete nahradí škůdce účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou zálohu. Náklady spojené s péčí o zdraví nejsou neúčelné, i když podstatně převyšují cenu zvířete, pokud by je vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného." V případě poranění psa ať již člověkem nebo cizím psem tedy již nejde o poškození cizí věci a viník je povinen uhradit majiteli nejen náklady na léčbu, ale i případnou nemajetkovou újmu, jak je uvedeno v § 2971: "Odůvodňují-li to zvláštní

okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pocítuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit." Na rozdíl od dříve platného zákoníku již není určen sazebník výše náhrad a je tedy výše náhrady na rozhodnutí soudu.

3.1.1 Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Zákon 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání byl přijat 15. 4. 1992, dříve existoval pouze jeden paragraf v zákoně o veterinární péči, který zakazoval týrání zvířat. Naposledy byl novelizován zákonem 359/2012 Sb., který vstoupil v platnost 1.1.2013. Hlavním důvodem novelizace byla nutnost adaptovat právní řád ČR na nařízení Rady Evropského společenství o ochraně zvířat při usmrcování. Jedná se o přímou ochranu zvířat proti týrání.

3.1.1.1 Účel zákona

Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.

V §2 se zakazuje týrání zvířat a všechny formy jeho propagace. V §3 jsou definovány pojmy se kterými se v zákoně dále pracuje. Ke psům lze vztáhnout písmeno a), které definuje zvíře jako každého živého obratlovce kromě člověka, nikoli plod, nebo embryo, písmeno c) "zvířetem v lidské péči se rozumí zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka", písmeno e) o zvířatech v zájmovém chovu, u kterých hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, jejich chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře slouží jako společník, písmeno h) ustanovuje pojem toulavé zvíře jako zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem chovatele a které se pohybuje mimo své ustájení, výběhové prostory, nebo domácnost. Dále písmeno i), které specifikuje opuštěné zvíře jako zvíře původně v lidské péči, které není pod přímým dohledem chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo vyhnat. K chovu psů se vztahují písmena k), kde je chovatel charakterizován jako každá právnická i fyzická osoba, která drží, nebo chová zvíře, nebo zvířata, trvale, nebo dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje útulky, hotely a penziony pro zvířata, nebo pořádá veřejná vystoupení a písmeno s) o kupírování uší, jako "kosmetickém zákroku na obou stranách hlavy

zvířete, v jehož důsledku dochází v podobném tvaru ke ztrátě ušního boltce, a tím ke změně vzhledu zvířete".

§ 4 uvádí činnosti pokládané za týrání zvířat. Dle písmene a) se za týrání považuje "nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly." To vylučuje například sportovní využití březích a kojících fen, nebo přílišnou zátěž krátkolebých plemen za horkého počasí.

Písmeno g) stanovuje zákaz "provádět chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu nebo jiných vlastností zvířete, a to i v případě, že by uvedené zákroky byly provedeny za použití prostředků pro celkové nebo místní znecitlivění". Výjimkou je dle §7 kastrace, kterou lze provádět pouze se znecitlivěním. Psů se dále týká jen číslo 1., kde se zakazuje "kupírovat uši, ničit hlasivky nebo používat jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputovat drápy, zuby, jedové nebo pachové žlázy". Chovatelé některých plemen, kterým se uši tradičně kupírovaly, stále vedou diskuze o tom, jestli je zákaz správný. Přes veškerá znevýhodnění, která vlastnictví kupírovaného zvířete přináší, se stále najdou majitelé, kteří svému psovi nechají uši kupírovat. Buď ilegálně v Čechách, nebo odjedou za zákrokem do země, kde je kupírování legální. Není výjimkou, že chovatelé své psy nejdříve veřejně prezentují na výstavách a teprve po zisku dostatečného hodnocení a složení zkoušek nechají svého psa kupírovat. Chovatelé nejčastěji argumentují zdravotními důvody. Soudní znalec v oboru zemědělství - veterinářství Prof. MVDr. Jaroslav Konrád DrSc. ve svém posudku uvádí, že: "Z přehledu nejčastějších i méně častých chorobných stavů na ušním boltci vyplývá, že prakticky neexistují takové chorobné stavy, aby kupírování bylo provedeno „ze zdravotních důvodů“. To také dokládá skutečnost, že objektivní „zdravotní důvody“ pro kupírování nebyly nikdy uvedeny (přesná diagnóza). O skutečnosti, že dosud prováděné kupírování nemělo se zdravotní problematikou nic společného, svědčí i ta skutečnost, že není známo, že by byla kupírována ta plemena psů, u kterých to chovatelský řád nikdy nevyžadoval a přitom dokonce patří mezi plemena nejčastěji „zevní otitidou“ postižená (pudli, španělé), ale naopak plemena, která „problematikou uší“ trpí nejméně, jako dobrman, boxer, knírači a další. Kupírování není opodstatněným zákrokem při léčení zánětu zevního zvukovodu." (Ústřední komise pro ochranu zvířat, 2004)

Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu výslovně zakazuje chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu zvířete a kupírování ocasu jmenuje na prvním místě výčtu takových zakázaných zákroků. Citovaná úmluva ovšem obsahuje dvě ustanovení, ke kterým mohou mít smluvní strany výhradu, a zákaz kupírování ocásků je obsažen v jednom z inkriminovaných ustanovení. Česká Republika při podpisu této dohody výhradu ohledně zákazu kupírování

ocásků uplatnila, následkem toho u nás tedy dosud platí, že za určitých podmínek smí být psům prováděno krácení ocasu. Aby byl zákrok v souladu se zákonem, musí jít o štěňata mladší osmi dnů. Jelikož ale na druhé straně stále přibývá zemí, kde je kupírování ocásků nekompromisně zakázáno, naši chovatelé od těchto praktik dobrovolně čím dál častěji ustupují, aby mohli své psy v zahraničí vystavovat. (Menšíková, 2012)

V dubnu 2004 vstoupila v platnost novela zákona, která nově definovala i propagaci týrání. V §4 odstavci 2 písmeni a) je uvedeno, že za propagaci týrání se považuje "vystavování, jiné demonstrace nebo předvádění zvířete, na kterém byl proveden zákrok uvedený v § 4 odst. 1 písm. g), na veřejném vystoupení", ale i "zveřejnění popisu, vyobrazení nebo audiovizuálního záznamu, které navádí k postupům, praktikám chovu nebo výcviku, odchytu nebo usmrcování, úpravám vzhledu zvířete a zásahům do jeho zdravotního stavu spojeným s týráním zvířete tak, jak je vymezeno tímto zákonem, pokud v doprovodné informaci není uvedeno, nebo to jinak nevyplývá, že se jedná o činnosti zakázané tímto zákonem." Vymezení propagace týrání má zlepšit možnost postihu. Výjimky z tohoto ustanovení nejsou povoleny ani v případě, že jde o importovaného jedince. Jedinou výjimkou, kdy smí být vystaven pes s kupírovanýma ušima je, pokud mu byl zákrok proveden ještě předtím, než vstoupil zákaz v platnost. Vzhledem k tomu, že tento zákaz byl uveden již v prvním znění tohoto zákona, tedy 15. dubna 1992, těžko dnes najdeme zvíře, které by tuto podmínku splňovalo. Pořadatel veřejného vystoupení může nad rámec zákona zakázat i vstup psů s kupírovanýma ušima, kteří jen doprovázejí návštěvníky akce. V praxi však obvykle dodržování takových nařízení nikdo nekontroluje.

V § 5 je uvedeno, že "Nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře. Důvodem k usmrcení je například b) nevléčitelná nemoc, těžké poranění, celkové vyčerpání, nebo stáří, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením", nebo c) bezprostřední ohrožení člověka zvířetem. Utracení smí provádět pouze veterinární lékař, nebo zletilá osoba pod dohledem veterinárního lékaře, nebo osoba odborně způsobilá k provádění pokusů na pokusných zvířatech. Je zakázáno zvířata topit, ubít, použít elektrický proud, použít lepů, nebo jiných znehybňujících prostředků tak, že smrt nastane v důsledku nedostatku potravy nebo tekutin, nebo usmrcovat pomocí myorelaxantů.

3.1.1.2 Ochrana zvířat při usmrcování, použití znečistlivění a ochrana při veřejných vystoupeních

Druhá část zákona zahrnuje ochranu zvířat při usmrcování, použití znečistlivění a ochranu zvířat při veřejných vystoupeních.

Tato část zákona se týká hlavně hospodářských zvířat, jejich porážení a vybavení jatek. Vzhledem k tomu, že u psa jako zvířete v zájmovém chovu není hospodářský efekt hlavním účelem chovu, §5 o porážce se na něj nevztahuje. Psů se týká §6, kde se říká, že "Nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat." Podle §7 smí být zásahy, které vyvolávají bolest vykonávány pouze po celkovém, nebo místním znecitlivění. Znecitlivění se nepožaduje pouze pokud se při srovnatelných zákrocích na lidech neprovádí, nebo pokud by způsobilo větší bolest než samotný zákrok. U psů se znecitlivění nevyžaduje při označování elektronickým čipem a tetováním. V roce 2013 byl nově přidán §7a o ochraně zvířat při chovu. Přímo v zákoně je stanoveno, že "Podmínky chovu psů a koček, pokud se jedná o chovná zvířata, stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem." Tento předpis je vyhlášky č.21 z 23. ledna 2013 o stanovení podmínek při chovu psů a koček. Ve vyhlášce se píše, že "Sdružení právnických nebo fyzických osob, která se zabývají chovem zvířat, a chovatelé, kteří jsou jejich členy, nebo podnikatelé, kteří se v rámci podnikatelské činnosti zabývají chovem zvířat," tedy chovatelské kluby a jejich členové, "musí při chovu psů dodržovat tyto podmínky: reprodukce chovných zvířat je přípustná u malých plemen do 50 cm kohoutkové výšky od ukončení čtrnáctého měsíce věku až do ukončení osmého roku věku, u velkých plemen, nad 50 cm kohoutkové výšky od ukončení sedmnáctého měsíce věku až do ukončení osmého roku věku u fen, u psů neomezeně. U fen nad osm let je možné zabřeznutí pouze na základě potvrzení veterinárního lékaře s dobrozdáním, že zdravotní stav březost umožňuje bez nadměrných rizik. Fena smí kojit pouze takový počet štěňat, který odpovídá její zdravotní kondici podle posouzení veterinárním lékařem, ostatním životaschopným štěňatům musí chovatel zajistit náhradní výživu. Maximální počet vrhů u chovné feny je 3 za období 24 měsíců. Minimální věk pro odběr štěňat od feny je 50 dnů." Hlavním problémem této vyhlášky je, že zodpovědnost za dodržování přesouvá na chovatelské kluby. Jeden chovatel může být členem více klubů, tudíž registrovat své vrhy pokaždé jinde (například plemeno Americká akita je zaštitěno Klubem chovatelů málopočetných plemen a American akita klubem), případně na jedné feně odchovat jeden vrh s průkazy původu, který si nechá registrovat a další vrhy ponechá bez průkazů. Navíc funkcionáři klubů nemají na rozdíl například od inspektorů státní veterinární správy takové pravomoci pro kontrolu chovů. Dalším zásadním problémem je, že jde pouze o kontrolu oficiálních chovů zvířat s průkazem původu. Většina lidí, kteří odchovávají štěňata nejsou členové klubů. Mnozí psy bez průkazu původu a křížence, tudíž jejich chovy nejsou kontrolovány chovatelskými kluby a státní veterinární správa provádí kontrolu pouze v případě podezření na týrání zvířat.

V §8 jsou definovány povinnosti pořadatele veřejného vystoupení. "Veřejným vystoupením se rozumí jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele, které je přístupné veřejnosti, a to i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, za účelem výchovy, vzdělávání, reklamy, soutěže nebo za účelem podnikání, nebo činnost, při které vznikne doklad o zvířeti, který je hodnocením jeho vzhledu, výkonu nebo určitých vloh; za veřejné vystoupení se nepovažuje svod zvířat." Týká se tedy všech výstav, závodů a zkoušek.

3.1.1.3 Ochrana zvířat při přepravě

Třetí část zákona se věnuje ochraně zvířat při přepravě. Tato část zákona je zaměřena hlavně na transport velkého počtu kusů hospodářských zvířat na dlouhé vzdálenosti. Obecně pro všechna zvířata ovšem platí, že musí být pro plánovanou cestu způsobilá, tedy nesmí mít velké otevřené rány nebo výhřezy, nejsou v poslední fázi březosti, nebo těsně po porodu, nejde o novorozená zvířata, nebo ještě neodstavené savce. Výjimkou je pouze přeprava k veterinárnímu ošetření, nebo pokyn veterinárního lékaře k diagnostickým účelům. Chovatel je povinen zajistit, aby dopravní prostředky, kontejnery, klece a podobně a jejich vybavení byly konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby se předešlo zranění a utrpení a zajistila se bezpečnost zvířat, zvířata neměla možnost z nich uniknout nebo vypadnout. Dále musí chovatel zajistit, aby "uvnitř prostoru pro zvířata byl dostatek místa a dostatečné proudění vzduchu, když zvíře stojí v přirozeném postoji." Další podmínky přepravy psů jsou zakotveny v zákoně 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, kde se píše, že "řidič je povinen zajistit bezpečnost přepravovaného zvířete a zabezpečit přepravované zvíře tak, aby neohrozilo řidiče a přepravované osoby." V §52 je pak doplněno, že při přepravě živých zvířat nesmí být ohrožena ani bezpečnost provozu na pozemních komunikacích. Je několik běžně používaných metod k zajištění zvířete proti pohybu po vozidle. Na psy malých plemen se používá postroj, který se připevňuje k bezpečnostním pásům, psy velkých plemen obvykle majitelé umísťují do kufru auta odděleného od části pro cestující pevnou sítí, popřípadě do speciálních pevných přepravních boxů. Další možností je přeprava psů v přívěsném vozíku za autem, ty ale musí být uzpůsobeny k přepravě zvířat podle technického osvědčení.

Podmínky přepravy psů ve veřejných dopravních prostředcích jsou stanoveny přepravními řády provozovatele.

3.1.1.4 Ochrana zvířat v zájmových chovech

Čtvrtá část zákona se týká ochrany hospodářských zvířat, zvířat v zájmových chovech a volně žijících zvířat. Na psy se jako na zvířata v zájmových chovech vztahuje §13, kde je ustanoveno, že "Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a učinit opatření proti úniku zvířat. Zvíře nesmí být chováno jako zvíře v zájmovém chovu, jestliže nejsou zabezpečeny přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb nebo jestliže se zvíře nemůže adaptovat, přestože tyto podmínky zabezpečeny jsou." Mnoho ochránců zvířat by si v této části představovalo určitý seznam minimálních standardů prostor, ve kterých mohou být zvířata držena, jako je například ve vyhlášce č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat. Pro potřeby ochrany psů se však tento odstavec jeví jako dostatečný, jelikož zákon si musí zachovat jistou míru obecnosti. Každý, kdo chová zvíře v zájmovém chovu nebo se ujal toulavého, případně opuštěného zvířete, odpovídá za jeho zdraví a dobrý stav; za splnění této povinnosti se považuje i oznámení místa nálezu obci nebo předání toulavého, případně opuštěného zvířete do útulku. "Je zakázáno chovat zvířata v zájmových chovech, jestliže chovatel nebo občan vytvořil takové podmínky chovu, že v dalších generacích zvířat na základě dědičnosti budou zvířatům chybět části těla nebo orgány nebo budou-li orgány zvířat funkčně nezpůsobilé anebo znetvořené." Většina chovatelských klubů má jako podmínku pro uchovnění vyšetření na různá dědičná onemocnění. Nejčastěji jde o dysplazie kyčelních a loketních kloubů, degenerativní myelopatii, progresivní retinální atrofii sítnice, případně další onemocnění specifická pro dané plemeno. Dále se hlídá, aby nebyli kříženi dva jedinci merle zbarvení, jelikož u potomků z takového spojení může docházet ke vrozené hluchotě, poruchám zraku, nebo anomáliím srdce a kostry. Například u australských ovčáků se vyskytuje dědičná bezocasost a pokud jsou spolu zkříženi dva bezocasí jedinci, potomci mohou mít rozštěpy páteře. Takto důsledně je ovšem obvykle kontrolován pouze chov psů s průkazem původu, kdy chovatel musí dodržet pravidla stanovená klubem, aby mohl odchovat štěňata s průkazem původu. Psi bez prokazaného původu nemají známé předky, tudíž ani jejich genotyp pro dané znaky nemusí být známý (pokud nelze stanovit vyšetřením). Navíc chovatel takových zvířat není vázán pravidly klubu a obvykle tedy před krytím psy nenechává vyšetřit na dědičná onemocnění, jelikož mu zvířata subjektivně připadají zdravá.

V odstavci 4 je stanoveno, že zvíře v zájmovém chovu nesmí být prodáno nebo darováno osobě mladší 15 let bez souhlasu rodičů, osobě, která byla pravomocně zbavena způsobilosti k právním úkonům, nebo osobě, které byla tato způsobilost pravomocně omezena. Soud může člověka zbavit způsobilosti k právním úkonům z důvodu dlouhodobé psychické poruchy, ale i pro závislost na alkoholu nebo drogách. Chovatel ovšem nemá v praxi jak zjistit, jestli je dospělý člověk způsobilý k právním úkonům. Podle současné legislativy totiž i osoba nezpůsobilá k právním úkonům může mít vystaven občanský průkaz, ve kterém není nikde způsobilost, nebo její omezení zapsána.

Podle §13a je "Právnícká nebo fyzická osoba, která na základě živnostenského oprávnění chová zvířata určená pro zájmové chovy pro účely obchodu s nimi nebo s těmito zvířaty obchoduje povinna nejpozději 30 dnů před zahájením nebo ukončením podnikání oznámit výkon živnosti, druhy a počty zvířat příslušné krajské veterinární správě a současně je povinna doložit, jakým způsobem bude zabezpečena péče o zvířata, jejich zdraví a pohodu v případě zahájení činnosti." Takzvané množírny tedy přesně zapadají do této definice. Majitelé chovají psy za účelem obchodu, ovšem obvykle "načerno", tedy bez živnostenského oprávnění. Jde o živnost ohlašovací, chovatel tedy musí pro přidělení živnostenského oprávnění splnit zákonem stanovené podmínky. Pokud chovatel závažně, nebo opakovaně tyto povinnosti poruší, podá krajská veterinární správa živnostenskému úřadu návrh na zrušení živnosti. "Právnícká nebo fyzická osoba, která obchoduje se zvířaty pro zájmové chovy, je povinna vést evidenci o nakoupených a prodaných zvířatech včetně dokladů o původu zvířete a uchovávat ji po dobu tří let." Další odstavec, který solidní chovatelé dodržují naproti tomu takzvaní množitelé neustále porušují. Solidní chovatel má od všech zvířat průkazy původu, zná tedy jejich předky a může nechat odchovaným štěňatům vystavit stejný doklad o původu. Ke všem nakoupeným i prodaným zvířatům musí mít kupní smlouvu. Každý obchodník se zvířaty určenými pro zájmové chovy je povinen při prodeji každého zvířete poskytnout kupujícímu bezplatně v písemné podobě správné a podrobné informace o podmínkách chovu a péči o zdraví zvířete. Prodejci v pet shopech tuto povinnost nejčastěji řeší tak, že mají pro každý prodávaný druh připravený letáček s minimálními nároky na chov. Tento text by měl být samostatně, mimo kupní smlouvu, která na tento manuál může odkazovat. Je jen na chovateli, jak podrobné informace do textu zahrne, případně jestli udělá několik variant, pro různě zkušené nové majitele. Většina chovatelů však o této povinnosti neví, tudíž majitele obvykle pouze ústně informuje o dosavadním způsobu chovu a doporučí další postup. Je spíše výjimkou, když chovatel vyhotoví návod k chovu a předá jej majitelům spolu se štěnětem.

§13b se věnuje toulavým a opuštěným zvířatům. Toulavým zvířetem se rozumí "zvíře v lidské péči které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení." Obec může k regulaci populace toulavých a opuštěných zvířat provést informační a osvětové aktivity "zaměřené na prohloubení odpovědného chování člověka k zvířatům, zejména ke zvířatům v lidské péči." To dává prostor například besedám ve školách, nebo veřejným akcím na podporu opuštěných zvířat. Většina obcí tyto akce nepořádá, jelikož zastupitelé obvykle nebývají příliš zaujatí ochranou zvířat. Propagace tak zůstává především na útlucích a neziskových organizacích. Dále může obec zavést finanční nebo jiné zvýhodnění osob, které se ujaly péče o toulavé nebo opuštěné zvíře. Nejčastěji jde o dočasné prominutí poplatků ze psů. Například v Praze jsou majitelé psů osvojených z útulků na dva roky osvobozeni od poplatků ze psů. Obec může provést odchyt toulavých a opuštěných zvířat osobou odborně způsobilou k výkonu této odborné veterinární činnosti podle veterinárního zákona. Dále může obec provést podporu činnosti k uskutečnění regulace populace omezováním nekontrolovaných zdrojů potravy a neplánovaného rozmnožování psů a koček podporováním jejich sterilizace. Ve druhém odstavci je stanoveno, že obec může vyhláškou stanovit chovatelům povinnost nechat trvale označit psy, kteří dosud označeni nejsou, zejména tetováním nebo identifikací čipem a přihlásit psy do evidence a upravit náležitosti a způsob vedení evidence označených psů a jejich chovatelů. Takovou vyhlášku vydalo například hlavní město Praha, Ostrava, Plzeň, Cheb, Sokolov, Ostrov. Zatím ovšem při identifikaci psa naráží na nejednotnost registrů, nebo nezapsání psa do registru. Psovi je totiž aplikován čip veterinárním lékařem, který vydá chovateli potvrzení o aplikaci, ale zanesení psa do registru musí chovatel zajistit sám. Dalším problémem v nejednotnosti registrů je, že pokud se pes ztratí mimo obec, kde je registrován, může být obtížné až nemožné dohledat, do které databáze je čip zapsán. Obec může nechat označit i toulavé a opuštěné psy, kteří ještě označeni nejsou. Náklady hradí obec, pokud se přihlásí majitel, je povinen náklady na označení uhradit.

3.1.1.5 Orgány ochrany zvířat

Pátá část zde nebude dál rozváděna, jelikož se týká ochrany pokusných zvířat, kde jsou psi používáni pouze okrajově. V šesté části jsou uvedeny orgány ochrany zvířat, jejich povinnosti a pravomoci.

Mezi orgány ochrany zvířat patří Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správa a obce. Ministerstvo má za úkol projednávat, koordinovat a kontrolovat plnění úkolů ochrany zvířat,

předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření. Vede seznam akreditovaných školících pracovišť, pořádajících kurzy na úseku ochrany zvířat proti týrání a vydává osvědčení o úspěšném složení zkoušky na úseku ochrany zvířat. Stejně tak může oprávnění a povolení odejmout, změnit, nebo pozastavit. Pro plnění těchto úkolů zřizuje ministr jako svůj poradní orgán ústřední komisi a jmenuje jejího předsedu i členy z odborníků navržených příslušnými státními orgány, zabývajícími se ochranou zvířat.

Státní veterinární správa a pod ní spadající Krajské veterinární správy a na území hlavního města Prahy Městská veterinární správa vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám. Dále vydávají, mění a odebírají rozhodnutí o povolení chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči, na základě kontrolního zjištění mohou v případě porušení předpisů na úseku ochrany zvířat proti týrání vydávat pokyn k odstranění zjištěných nedostatků. Stanoví, jaká povinnost byla porušena, jakým způsobem a v jaké lhůtě mají být zjištěné nedostatky odstraněny a kontrolují jejich odstranění. Podávají podněty obecním úřadům k projednávání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům. Záznamy o všech inspekcích musí uchovávat minimálně po dobu 5 let.

Obce mohou zřizovat, provozovat a rušit útulky pro zvířata a obecně závaznou vyhláškou upravit pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství. (viz. kapitola 3.1.3 Městské vyhlášky) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností rozhodují o zvláštním opatření a o předběžné náhradní péči, jsou povinny projednat všechny podněty k projednávání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům. Na území hlavního města Prahy tyto úkoly plní úřad příslušné městské části. V rámci řízení o správním deliktu si obecní úřad vyžádá odborné vyjádření krajské veterinární správy. Zaměstnanci zařazení v orgánu ochrany zvířat jsou oprávněni vstupovat do míst, kde se konají veřejná vystoupení, do útulků pro zvířata a do objektů chovatelů, kde jsou zvířata chována, vyžadovat od chovatelů potřebné dokumenty a pořizovat obrazovou dokumentaci. Chovatel je povinen těmto pracovníkům umožnit vstup, poskytnout potřebné informace, věcnou a osobní pomoc nezbytnou k výkonu jejich činnosti a předvést na požádání zvíře, nebo zvířata určená pracovníkem provádějícím dozor. Provozovatel útulku musí navíc poskytnout provozní řád, seznam přijatých a vydaných zvířat, evidenci úniků zvířat a doklad o odborné způsobilosti. Výkonem dozoru může být pověřen pouze odborný pracovník s vysokoškolským vzděláním v oblasti veterinárního lékařství a hygieny, který získal osvědčení o způsobilosti po úspěšném složení zkoušek.

3.1.1.6 Správní delikty

V sedmé části zákona jsou stanoveny přestupky a následné sankce.

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že týrá, nebo utýrá zvíře, bezdůvodně usmrtí zvíře, za tento přestupek lze uložit pokutu až 500 000 Kč. Pokud fyzická osoba propaguje týrání zvířat, usmrtí zvíře veterinárními prostředky, ačkoli není odborně způsobilá, nebo vykoná zásah způsobující bolest bez celkového nebo místního znecitlivění, může dostat pokutu až do výše 200 000 Kč. Přestupku se také dopouští, pokud neposkytne součinnost, jinak maří výkon oprávnění osob provádějících dozor, nebo nesplní povinnost stanovenou obecně závaznou vyhláškou obce. Chovatel se dopustí přestupku tím, že, prodá nebo daruje zvíře osobě mladší 15 let, nebo osobě nezpůsobilé k právním úkonům, chová druh zvířete vyžadující zvláštní péči, aniž by splnil podmínky stanovené tímto zákonem, nebo neučiní opatření proti úniku zvířat. Provozovatel útulku se dopustí přestupku, pokud poruší některou z povinností, které mu ukládá tento zákon. Za tyto přestupky lze uložit pokutu až 50 000 Kč. Spolu s pokutou lze za propagaci týrání zvířat uložit zákaz činnosti a za týrání zvířat uložit propadnutí zvířete, nebo zákaz chovu zvířat na dobu až 5 let. Jednotlivé přestupky jsou posuzovány individuálně a podle toho je stanovena výše pokuty, případně další sankce. Například nedodržení městské vyhlášky venčením psa bez vodítka obvykle policisté řeší domluvou, nebo blokovou pokutou do 1000 Kč.

Dle §27b může obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodnout o uložení zákazu chovu zvířat, jestliže je důvodná obava, že pachatel správního deliktu bude v týrání zvířete pokračovat, nebo pokud byl pachatel za stejný delikt v minulých 3 letech již trestán, nebo odsouzen. Dále pokud je podezření, že chovatel neposkytne zvířeti péči, kterou vyžaduje jeho zdravotní stav, nebo začne chovat další zvířata stejným způsobem. Propadnutí zvířete může obecní úřad uložit, jestliže týrané zvíře náleží pachateli správního deliktu a je důvodná obava, že bude pachatel v týrání zvířete pokračovat, nebo neposkytne týranému zvířeti potřebnou péči. Pokud je uložen zákaz chovu, nebo propadnutí zvířete, musí být vždy zároveň uložena pokuta. Zákaz chovu nebo propadnutí zvířete nelze uložit, pokud je závažnost přestupku tak nízká, že je pokuta, která by byla uložena na dolní hranici sazby za správní delikt. Vlastníkem propadlého zvířete se stává stát. Pokud nebylo uloženo propadnutí týraného zvířete a pokud zvíře náleží osobě, kterou nelze za přestupek stíhat, lze rozhodnout o zabrání zvířete. Vlastníkem zabraného zvířete se stává stát. Pokuty vybírá a vymáhá orgán, který je uložil. Příjem z pokut jde do rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost orgánu, který pokutu uložil.

Na návrh krajské veterinární správy může obecní úřad nařídit umístění týraného zvířete do náhradní péče, nařídit chovateli zajisti opatření ke snížení počtu zvířat včetně jejich usmrcení v souladu se zákonem, pokud dochází k jejich týrání. Může nařídit pozastavení činnosti při které dochází k týrání zvířat do doby odstranění závad a zajistit náhradní péči o zvířata. Odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek. Toto ustanovení je z hlediska ochrany zvířat velmi důležité, jelikož odvolací řízení může trvat i několik let a pokud by se mělo čekat na definitivní rozhodnutí, mohlo by to být pro zvířata fatální. Náklady s umístěním do náhradní péče, následnou péči a léčbu hradí osoba, již bylo zvíře odebráno. Pokud osoba, jejíž zvíře bylo umístěno do náhradní péče neuhradí náklady do 3 měsíců od oznámení rozhodnutí, může obec rozhodnout, že se zvíře stává vlastnictvím státu. Na tuto skutečnost musí být vlastník zvířete výslovně upozorněn. K ukončení zvláštních opatření a vrácení zvířete majiteli může dojít pouze na základě podnětu vlastníka a po splnění podmínek k zabezpečení ochrany zvířete, a pouze pokud lze předpokládat, že dojde k nápravě pachatele a zároveň je nepochybné, že v budoucnu bude zabezpečena řádná péče o zvířata. Vlastník zvířete, kterému bylo oznámeno rozhodnutí o umístění zvířete do náhradní péče je povinen zvíře obecnímu úřadu vydat. Pokud vlastník zvíře nevydá, je osoba, která odněti provádí oprávněna vstupovat do všech prostor, kde je zvíře chováno. Následně sepíše protokol o vydání, nebo odněti. Náhradní péči musí zajistit osoba, která má s chovem daného druhu zkušenosti na základě smlouvy s obecním úřadem. Dokud není zvíře přemístěno do náhradní péče z prostor, v nichž je chováno, je uživatel těchto prostor povinen strpět provádění činnosti, která je při péči o zvíře obvyklá. Pokud tedy není možné zvíře okamžitě přemístit, musí majitel umožnit pracovníkům ochrany zvířat péči o zvíře.

V případě uložení zvláštního opatření nedochází k zániku vlastnického práva majitele zvířete. Vlastník zvířete pouze ztrácí možnost sám toto zvíře chovat. (Prchalová, 2009)

Osoba, která týrala, nebo utýrala zvíře může být postižena podle zákona na ochranu zvířat proti týrání nebo podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. O tom, který právní předpis se použije, rozhoduje závažnost deliktu. Méně závažné případy jsou postihovány podle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Závažnější případy týrání zvířat a utýrání zvířat jsou postihovány podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. (Státní veterinární správa, 2015) Dle §302 tohoto zákona "kdo týrá zvíře zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majtkové hodnoty." Spáchá-li tento čin na větším počtu zvířat, může být potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Pokud byl pachatel za týrání zvířat v posledních třech letech

již trestán, nebo pokud způsobil týranému zvířeti trvalé následky na zdraví, nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. V §303 je stanoveno, že "kdo z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty." Způsobí-li pachatel tímto činem smrt, nebo trvalé následky většímu počtu zvířat, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky. V případě postihování podle trestního zákoníku už se nejedná pouze o přestupek, ale o trestný čin týrání zvířat, případně trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti.

3.1.2 Zákon o veterinární péči

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči zahrnuje péči o zdraví zvířat a jeho ochranu, péči o zdravotní nezávadnost živočišných produktů, ochranu území České republiky před zavlečením nálezů, ochranu životního prostředí před nepříznivými vlivy souvisejícími s chovem zvířat a veterinární asanací. Pro potřeby této práce je důležitá hlavně hlava II o ochraně zdraví zvířat, proto zde další části nebudou dále rozváděny.

Veterinární péče podle tohoto zákona "zahrnuje péči o zdraví zvířat a jeho ochranu, zejména předcházení vzniku a šíření onemocnění a jejich zdlouvání a veterinární asanaci."

V prvním oddílu jsou stanoveny povinnosti chovatelů. Dle § 4 písmene a) je chovatel "povinen chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví". Minimální standardy pro ochranu hospodářských zvířat jsou ukotveny ve vyhlášce 208/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zde jsou stanoveny minimální požadavky například pro chov skotu, prasat, koní, nebo drůbeže. Podmínkám chovu psů se věnuje vyhláška č. 419/2012 Sb. o ochraně pokusných zvířat, jedná se ovšem pouze o zvířata určené k pokusným účelům, nevztahuje se na zvířata v zájmovém chovu. Podle této vyhlášky musí být psi chováni na minimální ploše 4 m² pro zvířata do 20 kg a 8 m² pro zvířata nad 20 kg, nejlépe s venkovním výběhem, který tvoří maximálně 50% plochy. Vyhláška uvádí že "uvedené parametry přiděleného prostoru vycházejí z požadavků pro bigly, ale pro obří plemena, například pro bernardýny nebo irské vlkodavy, musí být vyhrazeny prostory značně větší". Plocha na které je zvíře drženo smí být zmenšena pouze pro vědecké účely, nejdéle však na 4 hodiny. "Kojící feně a mláďatům musí být přidělen stejný prostor jako samotné feně stejné hmotnosti. Porodní kotec musí být řešen tak, aby se mohla fena od štěňat vzdálit do jiné části

prostoru nebo na vyvýšenou plošinu. Pokusná zvířata, která nejsou od přírody samotářská musí být umístěna v sociálně stabilních skupinách jedinců, kteří jsou vůči sobě snášenliví. Uvedení a vrácení zvířat do takových skupin musí být monitorováno, aby nevznikly problémy způsobené nesnášenlivostí. Všem pokusným zvířatům musí být zajištěn dostatečně rozmanitý prostor, který jim ve značném rozsahu umožní běžné chování. Uzavřené prostory pro pokusná zvířata, nesmějí být vyráběny z materiálů, které jsou škodlivé pro zdraví pokusných zvířat. Musí být řešeny a konstruovány tak, aby se pokusná zvířata nemohla poranit." Pro stanovení minimálních standardů pro držení psů v zájmových chovech by stačilo rozšíření platnosti tohoto ustanovení.

Chovatel je dále povinen sledovat zdravotní stav zvířat, v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc a požádat o odbornou veterinární pomoc, poskytnout nezbytnou součinnost a pomoc k tomu, aby mohlo být řádně provedeno nařízené vyšetření zvířete, odběr vzorků, ochranné očkování nebo jiný odborný veterinární úkon, například fixace zvířete, předvedení zvířete v zájmovém chovu. Chovatel smí podávat zvířatům léčivé přípravky, jejichž výdej je vázán na předpis veterinárního lékaře, jen podle jeho pokynů. Dále platí povinnost zajistit, aby byli psi do půl roku věku vakcinováni proti vzteklině. Bohužel není stanoveno povinné odčervení, které je vzhledem k zoonotickému potenciálu některých parazitů důležité pro zdraví populace.

Pokud mají být psi v zájmovém chovu přemísťováni mezi členskými státy k neobchodním účelům, musí být stanoveným způsobem označeni a provázeni dokladem, který obsahuje údaje umožňující zjištění totožnosti zvířete. V praxi to znamená označení zvířete čipem a vstavení pasu zvířete v zájmovém chovu. V rámci neobchodního přesunu smí majitel převážet maximálně pět zvířat. Účelem neobchodního přesunu je například účast na výstavách, závodech a soutěžích. Chovatel je povinen zajistit, aby bylo veterinárně vyšetřeno zvíře, které poranilo člověka, pro vyloučení podezření z onemocnění vzteklinou.

Dle §40 odstavce 4 může chovatel sám na vlastním pozemku odstranit kadáver zvířete v zájmovém chovu, pokud nepochází ze zvířete nemocného nebezpečnou nákazou, nebo s podezřením na tuto nákazu. Neškodným odstraněním se rozumí zahrabání v místě vhodném z hlediska ochrany zdraví lidí a zvířat a ochrany životního prostředí do hloubky nejméně 80 cm s použitím dezinfekčních prostředků.

Psů se dále týká §42 o veterinární asanaci, pod kterou spadá i odchyt toulavých a opuštěných zvířat. Asanační činnost lze provádět na základě povolení Státní veterinární správy, po absolvování specializované odborné přípravy organizovanou vysokou školou s veterinárním studijním programem, po složení závěrečné zkoušky. Osoba, již bylo povolení uděleno,

provádí odchyt toulavých a opuštěných psů a koček, jejich umístění do karantény, nebo izolace, případně vrácení chovateli, nebo utracení zvířete. Náklady na odchyt zvířete a dočasnou péči je chovatel povinen uhradit osobě, která tyto náklady vynaložila. Pokud se nepodaří zjistit majitele, nebo nejde zvíře majiteli vrátit, nabídne osoba, která zvíře odchytila občanskému sdružení, které se podílí na plnění úkolů ochrany zvířat, nebo jej umístí do útulku.

Další části zákona se týkají především zdolávání nálezů ve velkochovech hospodářských zvířat, zdravotní nezávadnosti živočišných produktů a přepravě zvířat a živočišných produktů, proto zde nebudou zmiňovány.

3.1.3 Městské vyhlášky

Podle zákona 128/2000 Sb. o obcích může obec vydat obecně závaznou vyhlášku, především k zajištění veřejného pořádku. Obec může určit, že na konkrétních veřejných prostranstvích v obci jsou některé činnosti úplně zakázány, může tedy vyhláškou vydat přehled veřejných prostranství, kam můžeme se psem jít pouze na vodítku. Další případ, kdy může obecně závazná vyhláška obce obsahovat omezující ustanovení ve vztahu ke psům, je vyhláška obce vydaná k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, k ochraně životního prostředí, veřejné zeleně v zástavbě i ostatní veřejné zeleně, a k užívání zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti. Podle zákona 200/1990 Sb. o přestupcích lze za porušení obecně závazné vyhlášky obce ve věcech místních záležitostí veřejného pořádku uložit pokutu až 3000 Kč. (Menšíková, 2012) Hlavně ve velkých městech bývá pohyb psů na veřejném prostranství omezen, nebo jinak upraven městskými vyhláškami. Dále jsou popsány vyhlášky v českých městech s více než sto tisíci obyvateli.

Praha

V hlavním městě Praze neexistuje žádný právní předpis, který by souhrnně upravoval pohyb psů na veřejnosti a který by vymezil prostory pro volné pobíhání psů. Vlastník psa, nebo chovatel je povinen se chovat tak jak mu ukládá občanský zákoník a § 60 zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích. Při přepravě psa v hromadné přepravě osob je vlastník povinen dodržovat pokyny stanovené v přepravním řádu. Tato problematika je částečně řešena ve vyhlášce 6/2001 o ochraně veřejné zeleně. (Oddělení komunikace s veřejností, 2014)

Dle vyhlášky 6/2001 je zakázáno vstupovat se psy na dětská hřiště a pískoviště a nechat psa volně pobíhat ve veřejné zeleni. Není však uvedena povinnost mít psa na vodítku, nebo opatřit

jej náhubkem. Osoby, které nemají na veřejnosti psa na vodítku a s náhubkem nelze nijak sankcionovat, řešit lze až napadení takovým psem.

Ve vyhlášce 18/2004 o místním poplatku ze psů je stanovena povinnost chovatele trvale označit psa staršího šesti měsíců a chovaného na území hlavního města Prahy a jeho registrace v evidenci chovatelů psů, kterou vede Magistrát hlavního města Prahy.

Brno

Město Brno vydalo několik vyhlášek upravující chov zvířat na svém území a jejich pohyb po veřejném prostranství. Již v roce 1993 vydalo město Brno vyhlášku o podmínkách chovu zvířat, která byla v roce 2004 novelizována. Podle platné vyhlášky 9/2004 o podmínkách chovu zvířat na území města Brna musí být zvířata chována tak, aby jim byly vytvářeny příznivé podmínky, zejména pro jejich výživu, pohyb, rozmnožování a byla jim včas poskytnuta veterinární péče. Chovatel, který nekontrolováním zavíní, že je zvíře kryto a nemá o jeho mláďata zájem je povinen zabránit rozmnožení zásahem veterinárního lékaře. V bytových a rodinných domech musí být zvířata v lidské péči chována tak, aby jejich chov nenarušoval hlukem, zápachem, znečišťováním společných prostor. Je zakázán chov a přístup zvířat do škol, provozů veřejného stravování, potravinářské výroby, do prodejen s potravinami a zdravotnických zařízení. Zakazuje se rovněž vstup se zvířaty do kulturních institucí, na veřejné kulturní akce, do společných ubytoven, na dětská hřiště, pískoviště, cvičiště, koupaliště, hřbitovy a další místa opatřená zákazem vodění zvířat. Volný pohyb psů je na veřejných prostranstvích, mimo výběhy pro psy, zakázán, stejně jako koupání zvířat ve vodních nádržích. Vodění psů je povoleno pouze na vodítku, bez něj jen s náhubkem.

Ostrava

V Ostravě je dle vyhlášky č. 12/2005 povolený volný pohyb psů pouze na místech vyjmenovaných v příloze vyhlášky a označených tabulkou "volný pohyb psů dovolen". Chovatel musí zabezpečit psa tak, aby se nepohyboval volně, neohrožoval, nebo neobtěžoval občany, tedy vést na vodítku, případně s náhubkem. Od roku 2012 platí v Ostravě povinnost označit psa staršího 3 měsíců čipem a přihlásit do evidence chovatelů. Nařízení vyvolalo mnoho protestů obyvatel a mnoho chovatelů vyhlášku obešlo tím, že své psy přihlásili k pobytu v okolních obcích, kde vyhláška neplatí, například u svých příbuzných.

Plzeň

Dle vyhlášky č. 1/2013 o některých povinnostech chovatelů psů je v Plzni zakázáno volné pobíhání psů v prostorech vymezených v příloze vyhlášky. Vodítko musí být přiměřené délky, tedy nesmí umožnit psovi obtěžovat nebo napadat občany, dále nesmí překážet v pohybu chodcům, cyklistům, kočárkům a invalidním vozíkům. Při míjení dítěte, kočárku,

invalidního vozíku, nebo skupiny chodců musí být pes veden těsně u nohy. Pes, který není plně ovladatelný, nebo už v minulosti zaútočil na jiné zvíře, nebo člověka musí mít náhubek. Náhubek musí mít psi i na místech se zvýšenou koncentrací osob (jako například tržiště, zastávka hromadné dopravy, manifestace, sportovní akce). Majitel psa je povinen jej do šesti měsíců věku opatřit čipem.

Liberec

V Liberci platí vyhláška 4/2009, podle které je zakázán volný pohyb psů mimo vymezené prostory. Na ostatních veřejných prostranstvích musí být pes na vodítku, opatřený evidenční známkou, vydanou na základě zaplacení poplatku ze psů. Označení čipem není povinné.

Olomouc

V Olomouci je dle vyhlášky 8/2005 o udržování čistoty a pořádku na území města Olomouce osoba, které je pes svěřen povinna mít vždy psa (psy) v městské památkové rezervaci, městských parcích a na vyznačených cyklostezkách (uvedených v příloze č. 1 vyhlášky), na vodítku a s náhubkem. Na prostranstvích neuvedených v příloze č. 1 vyhlášky musí mít pes náhubek, nebo být na vodítku. Pokud se pes pohybuje na volno, musí mít nasazen náhubek a musí být pod kontrolou. Volný pohyb psů v městských parcích je zakázán. Dle písmene d) ovšem nemusí být náhubkem opatřen pes malé rasy, s malou tlamou, či pes velmi malé rasy se spodním předkusem (čivava, mops, pražský krysařík, šitzu, pekinéz). Porušení této vyhlášky se postihuje jako přestupek.

Z výše uvedeného vyplývá, že ve většině velkých měst platí zákaz volného pohybu psů. K povinnosti nosit náhubek se města staví různě.

3.1.4 Další předpisy

Česká Republika je součástí Evropské Unie, proto musí respektovat mezinárodní úmluvy, nařízení Rady a Evropského Parlamentu a zohlednit je ve svých zákonech.

Již v roce 1987 byla ve Štrasburku přijata Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu. Jménem České republiky byla podepsána 23.9.1998 a vstoupila v platnost 24.3.1999. Dohoda zatím platí ve 24 státech. Naposledy byla podepsána Ukrajinou. Mezi prvními státy, které dohodu podepsaly hned při vydání patří Belgie, Dánsko, Řecko, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Norsko, a Portugalsko. Cílem této dohody je sjednotit právní úpravu chovu zvířat v zájmových chovech mezi jednotlivými členy Rady Evropy. Dle této dohody nikdo nesmí zvířeti způsobit zbytečnou bolest, utrpení, nebo úzkost a nesmí zvíře opustit. Každý, kdo vlastní zvíře, nebo se o něj stará, je povinen mu poskytnout dostatečné množství vody a

krmiva, umožnit mu přiměřený pohyb a zajistit jej proti úniku. Zvíře nesmí být prodáno osobě mladší 16 let. K tomuto odstavci učinila Česká republika výhradu a stanovila věkovou hranici na 15 let. Podle článku 7 nesmí být žádné zvíře v zájmovém chovu cvičeno způsobem, který mu způsoboval újmu na zdraví, nebo kondici a nesmí být používáno takových pomůcek, které by způsobily zranění, bolest, utrpení, nebo úzkost. Dále nesmí být zvířata v zájmovém chovu použita pro vystoupení, výstavy a soutěže, pokud organizátor nevytvořil podmínky a jejich zdraví a kondice by mohly být ohroženy. Zvířeti nesmí být podána žádná látka, která by ovlivnila jeho výkon a přinášela riziko pro zdraví nebo kondici. V článku 10 jsou stanoveny zakázané chirurgické zákroky, především za účelem změny vzhledu. Jsou zde vyjmenovány amputace zubů a drápů, poškození hlasivek, kupírování uší a ocasů. Vůči kupírování ocasů Česká republika, stejně jako další šest zemí, učinila výhradu a povolila kupírování ocasů u selat, jehňat a štěňat mladších osmi dnů. Dle článku 11 smí utracení zvířete provést jen veterinární lékař a to s minimálním fyzickým i duševním utrpením. Je zakázáno utratit zvíře utopením, nebo udušením, použitím jedů a drog, nebo utracení elektrickým proudem, pokud předtím nedošlo ke ztrátě vědomí. Jestliže smluvní strana usoudí, že pro ni počet toulavých zvířat představuje problém, přijme administrativní a právní opatření nezbytná pro snížení jejich počtu. Dále se smluvní strany zavazují zvážit trvalou identifikaci psů a koček, omezení neplánovaného množení psů a koček podporou jejich kastrace. Smluvní strany se také zavazují podporovat rozvoj programů vzdělávání a výchovy na úseku výcviku zvířat.

Problematika prodeje a koupě zvířat byla dříve zahrnuta v obchodním zákoníku, který byl na začátku roku 2014 nahrazen zákonem o obchodních korporacích a právní úprava závazkových vztahů byla přesunuta do občanského zákoníku. Při koupi zvířete by správně měly obě strany podepsat kupní smlouvu, kde bude jasně uveden předmět koupě a cena. Solidní chovatelé zvířat s průkazem původu potom obvykle požadují i předkupní právo, tedy pokud by se kupující v budoucnu rozhodl, že zvíře již nechce, jako prvnímú jej nabídne chovateli. V praxi však chovatelé písemnou formu smlouvy často odmítají, nejčastěji z důvodu zdanění příjmů. Pokud totiž chovatel velkého plemene požaduje za štěně 25 tisíc korun a ve vrhu je štěňat 10, i po odečtené nákladů by musel příjmy zdanit. Kupní smlouvu uzavírají strany v okamžiku předání zvířete a peněz vždy (ústní formou), ovšem pokud není podepsána písemná forma, není možné se na ní v budoucnu odvolat.

Na chovatele psů se vztahuje i zákon 565/1990 o místních poplatcích. Dle §1 mohou obce vybírat místní poplatky ze psů. "Poplatek ze psů platí držitel psa. Držitelem je fyzická nebo právnická osoba, která má trvalý pobyt nebo sídlo na území České republiky." Poplatek se

vztahuje na psy starší tří měsíců a jeho maximální výše je 1500 Kč za kalendářní rok. Sazba poplatku pro poživatele invalidního, starobního, vdovského nebo vdoveckého důchodu, který je jediným zdrojem příjmů činí až 200 Kč za kalendářní rok. Od poplatků jsou osvobozeny osoby nevidomé, bezmocné, s těžkým zdravotním postižením a držitelé průkazu ZTP/P, dále osoby provádějící výcvik vodících psů, provozovatelé útulků pro ztracené nebo opuštěné psy. Poplatek ze psů platí držitel obci příslušné podle místa trvalého pobytu nebo sídla.

Hlavně chovatelů loveckých plemen psů se týká zákon 449/2009 Sb. o myslivosti, konkrétně §44 o používání loveckých psů. Uživatel honitby je dokonce povinen držet a v honitbě používat lovecké psy. "Loveckým psem se rozumí pes loveckého plemene uznaného Mezinárodní kynologickou federací (FCI) s průkazem původu, který složil příslušnou zkoušku z výkonu." Bližší pokyny o používání loveckých psů jsou dány vyhláškou 244/2002 Sb., kde jsou uvedeny například počty psů pro jednotlivé druhy honiteb a pro společné lovy, kdy pro první tři střelce a každých deset dalších je povinná účast jednoho psa se zkouškou z výkonu, pro druh zvěře, který má být loven. V honitbě se používají psi se zkouškou z výkonů vyhledávání, dohledání a přinesení usmrcené, postřelené, nebo zraněné drobné zvěře, vyhledání spárkaté zvěře, dosledování spárkaté zvěře, nebo norování. Zkoušky z výkonu jsou praktické a skládají se před komisí. Rozhodčím může být jen ten, kdo již sám vycvičil alespoň tři psy, kteří v dané kategorii splnili zkoušky z výkonu a prokáže nezbytné teoretické znalosti. Jednotlivé disciplíny se hodnotí zvlášť a zkouška se hodnotí celkovou známkou obstál, nebo neobstál. Zákon také obsahuje ustanovení o myslivecké stráži. Myslivecká stráž je oprávněna zejména: Usmrcovat v honitbě psy, kteří mimo vliv svého vedoucího ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení pronásledují zvěř; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Toto oprávnění se nevztahuje na psy ovčáckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchranářské a služební. Myslivecká stráž, která usmrtila psa nebo kočku, je podle zákona povinna o tom neprodleně informovat jejich vlastníka, pokud je známý, a sdělit mu místo usmrcení zvířete a popřípadě jej na místo doprovodit. Uvedené oprávnění může provádět i myslivecký hospodář. Dosavadní nízký stupeň informovanosti veřejnosti vede k tomu, že bohužel uvedené povinnosti vlastníků psů a koček nejsou dodržovány a že je ročně z těchto důvodů usmrceno několik tisíc zvířat, přestože řada myslivců řeší rozdílně případy, kdy jde o známého soustavně se toulajícího psa a kdy o psa, jehož držitel dosud nezná své povinnosti. (Dousek a Dousek, 2002)

Na majitele psů se vztahuje několik ustanovení trestního zákoníku. Pokud pes napadne člověka a usmrtí ho, obvykle je to klasifikováno jako trestný čin usmrcení z nedbalosti,

jelikož majitel bude vždy tvrdit, že psa k takovému chování nevedl ani necvičil. Za tento trestný čin hrozí pachateli odnětí svobody až na tři roky. Poranění způsobená pokousáním psem mohou být klasifikována jako těžké ublížení na zdraví, případně ublížení na zdraví z nedbalosti s trestem odnětí svobody až na dva roky.

3.2 Porovnání s dalšími zeměmi

Země Evropské Unie jsou v oblasti ochrany zvířat vázány Lisabonskou smlouvou, která vešla v platnost 1. prosince 2009. V článku 13 hlavy II stojí: "Při stanovování a provádění politik Unie v oblastech zemědělství, rybolovu, dopravy a vnitřního trhu zohledňují Unie a členské státy plně požadavky na dobré životní podmínky zvířat jako vnímajících bytostí;"

Celkem 22 evropských zemí (včetně ČR) podepsalo Evropskou Konvenci pro ochranu zájmových zvířat. Tato úmluva se snaží stanovit základní společný standard postoje a zvyklostí pro vlastnictví domácích mazlíčků. Předpisy zahrnují chov, krmení, péči a dále si klade za cíl snížit počet toulavých zvířat.

Pokusem o celosvětové zlepšení životních podmínek zvířat je návrh Všeobecné Deklarace Welfare zvířat. (Passantino, Voslářová, 2012) Poskytuje společný základ pro vybudování právní ochrany a dobrých životních podmínek zvířat na celosvětové úrovni. Jejím zájmem je zakládat na principech jako vnímání zvířat (které může vést k všeobecně dohodnutému právnímu statusu zvířete, jako vnímající bytosti); welfare zvířat (jako společný cíl pro všechny státy); 5 svobod (jako již smluvené principy dobrých podmínek chovu zvířat v kontextu jejich držení pro účely lidí a pro experimenty). (der Stunde et. Goetschel, 2011)

Vzhledem k tomu, že většina následujících států podepsala Evropskou dohodu o ochraně zvířat v zájmovém chovu, je obsah jejich zákonů na ochranu zvířat v mnoha bodech shodný. Proto budou v následujícím textu zmíněny hlavně odchylky od dohody.

3.2.1 Slovenská republika

Slovensko není signatářem Evropské dohody o ochraně zájmových zvířat a v současnosti nemá platný zákon na ochranu zvířat. Ochrana zvířat je zde stanovena v zákoně 39/2007 o veterinární péči a vyhlášce 123/2008 o ochraně společenských zvířat a o požadavcích na karanténní stanice a útulky pro zvířata. Chovatele dále ovlivňuje zákon 282/2002, kterým se upravují některé podmínky držení psů.

V zákoně o veterinární péči je ochraně zvířat věnován §22. Ten stanovuje povinnosti majitele zvířete, například povinnost zabezpečit zvířatům ochranu a pohodu, jejich fyziologické a etologické potřeby, sociální vztahy a dostatečnou volnost pohybu. Dále uvádí přiměřené důvody pro usmrcení zvířete a zakazuje týrání zvířat. Za to se mimo jiné považuje "trvalé, nebo dlouhodobé porušení neobnovitelných částí organismu", tedy kupírování uší i ocasů, dále jednání, které způsobí zvířeti trvalou, nebo dlouhodobou poruchu chování, omezení výživy a napájení, nebo požití zvířete jako živé návnady. Dále se zakazuje dopovat zvířata, nebo jim podávat omamné a chemické látky, poškozující jejich zdraví, nebo jim podávat potravu obsahující látky, nebo předměty, které jim způsobují bolest. Je zakázáno štvát jedno zvíře proti druhému, pokud to nevyžaduje sokolnický výcvik, nebo příprava zvířete na jeho vypuštění do volné přírody. Za štvání se nepovažuje užití loveckého a ovčáckého psa. Mimo jiné je zakázáno i použít zvíře jako prémii, nebo cenu při soutěžích a výstavách, používat zvíře k umělecké produkci a reklamě bez předchozího oznámení orgánům veterinární správy. Propagace týrání zvířat se zakazuje, stejně jako usmrcení zvířete bez přiměřeného důvodu. Tedy v případě nutné obrany, krajní nouze, ale i usmrcení nechtěných zvířat. Za tuto část bývá Slovenská republika často kritizována, jelikož v karanténních stanicích často dochází i k usmrcování zcela zdravých psů. Stát a obce zřizují a provozují útulky a karanténní stanice. Obce jsou povinny zabezpečit odchyt toulavých zvířat na svém území.

Ve vyhlášce o ochraně společenských zvířat je stanoveno, že společenským zvířatům musí být zajištěna denní kontrola chování, kondice a výživového stavu a bezodkladné vhodné ošetření. Zvíře musí být ustájeno v podmínkách, které umožňují zabezpečit dobrý zdravotní stav a uspokojení jeho fyziologických, etologických a sociálních potřeb. Zvířeti má být umožněno rozvíjení jeho vloh pomocí obohacení prostředí chovného prostoru a zabezpečením jeho zaměstnání. Toto ustanovení je pro welfare zvířat velmi užitečné a v našem právním řádu se dosud nevyskytuje. Slovenská vyhláška zachází ještě dál a určuje, že pes musí vidět a slyšet, co se děje v okolním prostředí, pokud je nevyhnutelné mít psa na řetěze, musí mít dostatečně široký obojek s nastavitelným obvodem, aby se předcházelo jeho zařezávání do kůže. Pevný řetěz musí mít minimálně 2,5 metru a pokud je ukotven na vodícím lanku, musí mít řetěz alespoň 2 metry a vodící lanko 5 metrů. Musí být zajištěno, aby se řetěz nemohl zachytit, nebo zauzlít. Psi chovaní ve venkovních kotcích musí mít přístup do uzavřených prostor, nebo boudy, musí ochraňovat před nepříznivým počasím, být vhodně odvodněný a zabezpečený proti úniku psa. Minimální rozměry ve vztahu k velikosti psa stanoví tabulka. (viz. Přílohy 9.2 tabulka 1.) Materiály používané pro výrobu pomůcek a stavbu příslušenství, se kterým mohou zvířata přijít do styku nesmí mít ostré hrany a nesmí být pro zvířata

škodlivé. Pokud je použito pletivo, nesmí mít takovou velikost ok, aby skrz ně mohlo zvíře prostrčit části těla a poranit se. Za nevhodné pro oplocení se považují ostnaté dráty a elektrický ohradník.

Pro pohyb na veřejném prostranství je důležitý zákon, kterým se upravují některé podmínky držení psů. Vodit psa mimo chovný prostor může jen osoba, která je fyzicky a psychicky způsobilá a schopná ho ovládat v každé situaci a je povinna předcházet tomu, aby pes útočil, nebo ohrožoval člověka, nebo zvíře. Vodit nebezpečného psa, tedy takového, který již někdy napadl člověka, aniž by byl sám napaden nebo vyprovokován, může jen osoba plně způsobilá k právním úkonům a pes musí mít nasazený náhubek. Za psa vždy zodpovídá držitel, nebo osoba, která psa vede, nebo nad ním vykonává dohled. V případě, že pes někoho pokouše, je držitel povinen osobě, kterou pes pokousal své jméno, příjmení a adresu trvalého bydliště a oznámit tuto skutečnost obci, kde je pes evidovaný. Pokud pes znečistí veřejné prostranství výkaly, je ten, kdo ho vede povinen výkaly bezprostředně odstranit. Porušení tohoto zákona je klasifikováno jako přestupek.

Za činy, které mohou způsobit poranění zvířat, nebo jejich utrpení může orgán veterinární správy uložit pokutu od 300 do 800 eur. Stejnou pokutu dostane chovatel, pokud nezabezpečí identifikace a registraci společenského zvířete, pro které byl vydán pas. Pokuta od 400 do 1000 eur může být uložena fyzické osobě, která nezabezpečí očkování zvířat starších tří měsíců proti vzteklině, nebo použije podnět, nebo předmět vyvolávající bolest ta, že způsobí klinicky zjevné poranění, nebo změny nervové soustavy. Stejnou pokutu dostane i ten, kdo štvě zvíře proti zvířeti, usmrtí zvíře bez přiměřeného důvodu, dopuje zvíře, opustí zvíře s úmyslem zbavit se ho, nebo falšuje identitu zvířat, nebo doklady sloužící k identifikaci a registraci zvířat. Za jakékoli porušení povinností plynoucích výše zmíněného §22 hrozí pachateli stejná pokuta, ale může být nařízeno i omezení, nebo zákaz chovu až na dva roky. Pokud do jednoho roku pachatel spáchá stejný přestupek, za který mu už byla uložena pokuta, může být výše pokuty až dvojnásobkem stanovených sum.

Od 1.1.2014 je na území Slovenské republiky označování psů, koček a frettek, kteří nejsou komerčně ani nekomerčně přemísťováni, dobrovolné. Existuje zde Centrálny register spoločenských zvierat provozovaný Komorou veterinárnych lekárov Slovenskej republiky.

3.2.2 Itálie

Nejstarší zákon, zakazující krutost ke zvířatům platí již od roku 1913. Občanský zákoník na zvířata nahlíží čistě jako na věci. Schopnost cítit bolest a trpět uděluje zvířatům trestní právo. (Ärzte für Tiere, 2015)

Od roku 2004 platí v Itálii novela zákona, kterou se mění trestní zákoník a další normy upravující týrání zvířat, zakázané boje a nepovolené závody mezi zvířaty. Do části II se tak vložil díl s názvem "trestné činy proti citu ke zvířatům". Z povahy tohoto názvu lze dovodit, že nikoli ochrana práv zvířat, ale ochrana lidského citu ke zvířatům je předmětem citované právní úpravy. Zvířata, respektive jejich práva, jsou tedy chráněna nepřímo. Za trestný čin zabití zvířat hrozí trest odnětí svobody od 3 do 18 měsíců tomu, kdo z krutosti nebo bezdůvodně způsobí smrt zvířete. Podle dalšího ustanovení tohoto dílu, Týrání zvířat, kdokoli, kdo z krutosti nebo bezdůvodně způsobí zranění zvířeti, nebo ho podrobí utrpení, nebo zacházení, nebo námaze, nebo pracem neslučitelným s jeho etologií, bude potrestán vězením od 3 měsíců do 1 roku nebo pokutou od 3.000 do 15.000 euro. Tím samým trestem bude postižen ten, kdo podává zvířatům omamné látky nebo je podrobí zacházení, které jím způsobí újmu na zdraví. Trest se v případě těchto činů zvyšuje o polovinu, pokud je uvedenými činy způsobena smrt zvířete. Zakazuje se představení nebo manifestace se zvířaty, které vyžadují úsluhy zvířat. Organizátor takovýchto akcí může být potrestán vězením od 4 měsíců do 2 let a pokutou od 3.000 do 15.000 euro. Trest se zvyšuje o třetinu až polovinu, pokud jsou uvedené činy spáchány v souvislosti s výkonem ilegálních sázek nebo za cílem získání prospěchu pro sebe nebo jiné nebo je jimi způsobena smrt zvířete.

Následující článek zakazuje boje mezi zvířaty. Kdokoli podporuje, organizuje nebo řídí nepovolené boje nebo zápasy mezi zvířaty, které mohou uvést v nebezpečí jejich tělesnou integritu, bude potrestán vězením od 1 do 3 let a pokutou od 50.000 do 160.000 euro. Trest se opět zvyšuje o třetinu až polovinu, pokud uvedené aktivity jsou páčány za účasti nezletilých nebo ozbrojených osob, jestliže uvedené aktivity jsou podporovány užitím záznamových prostředků nebo materiály jakéhokoli typu obsahující scény nebo záběry z bojů nebo zápasů nebo pokud viník uchovává záběry nebo registrace v jakékoli formě o bojích nebo zápasech. Trest odnětí svobody od 3 měsíců do 2 let nebo pokuta od 5.000 do 30.000 euro hrozí tomu, kdo chová nebo cvičí zvířata a určuje je k jakékoli formě, i prostřednictvím třetích osob, k účasti na zápasech. Stejný trest je určen majitelům nebo držitelům zvířat používaných v bojích nebo zápasech, pokud s tím byli srozuměni. Osoba, a to i pokud není přítomna na místě činu, organizující nebo vykonávající sázky na boje nebo soutěže, může být potrestána

vězením od 3 měsíců do 2 let a pokutou od 5.000 do 30.000 euro. V případě odsouzení pro tyto delikty je vždy nařízeno zabavení zvířete, pokud nenáleží osobě, která se na trestném činu nepodílela. Bude rovněž pozastavena činnost převozu, obchodu nebo výcviku zvířat, a to od 3 měsíců do 3 let, pokud odsuzující rozsudek nebo použití trestu v jiných zákonem stanovených případech, byl vysloven vůči tomu, kdo provozuje uvedené činnosti. V případě recidivy se stanovuje úplný zákaz výkonu těchto činností.

Ten, kdo opustí zvíře domácí, bude potrestán vězením až na jeden rok nebo pokutou od 1.000 do 10.000 euro. Stejnému trestu bude podrobena osoba držící zvířata v podmínkách neslučitelných s jejich přirozeností, nebo jakkoli vyvolávající jejich těžké utrpení. Zákon výslovně zakazuje používání psů a koček k výrobě výrobků nebo drobných doplňků z kůže, kožichů, svršků nebo jiného koženého zboží, z kůže nebo kožešiny uvedených zvířat, jakož i prodávat nebo uvádět takové výrobky na národní trh. Za porušení tohoto zákazu hrozí trest vězení od 3 měsíců do 1 roku nebo pokuta od 5.000 do 100.000 euro. K trestu v každém případě patří zabavení a zničení materiálů související s trestnou činností.

Výhodou italské úpravy oproti české je jistě i výše trestů a pokut, které jsou o něco přísnější. V tomto ohledu by bylo třeba novelizovat nejen trestní zákon, ale i související právní předpisy, především pak samotný zákon na ochranu zvířat proti týrání. (Tomášková, 2004)

3.2.3 Velká Británie

Spojené království Velké Británie a Severního Irska není signatářem Evropské dohody.

Ochranou zvířat se zabývá především zákon o dobrých životních podmínkách zvířat z roku 2006, který stanovuje povinnosti chovatele podobně, jako český zákon na ochranu zvířat proti týrání. Každý kdo chce chovat psy za účelem zisku musí vlastnit licenci, udělovanou místním úřadem na základě splnění podmínek na ustájení, krmení a napájení zvířat. Fena nesmí mít štěňata dříve než v jednom roce věku, nesmí porodit více než jeden vrh za rok a celkem smí za život mít mláďata maximálně šestkrát. Štěňata odchovaná v licencovaných chovných zařízeních smí být prodána pouze zde, nebo v licencovaných zverimexech. Takzvaní zájmoví chovatelé, kteří neodchovávají štěňata za účelem zisku a nevyprodukují více než pět vrhů za rok, nemusí mít licenci. Kupírování ocasů je zakázáno s výjimkou pracovních psů mladších pěti dnů. Pes, na kterém byl takový zákrok proveden, nesmí být veřejně vystavován, kromě případů, kdy jsou prezentovány jeho pracovní schopnosti. Je zakázáno prodat či darovat zvíře osobě mladší šestnácti let. Osoba, která zvířeti bezdůvodně způsobí utrpení, nebo na něm provede zakázaný zákrok, podá mu jed, nebo se jakkoli podílí na zvířecích zápasech může být

odsouzena až k 51 týdnům vězení a pokutě až 20 000 liber. Soud může uložit zabavení zvířete, nebo zákaz vlastnictví, držení, podílení se na držení zvířete, ale i oprávnění řídit, nebo ovlivňovat způsob, jakým jsou zvířata chována. (United Kingdom, 2006)

Je proti zákonu, nechat psa nebezpečně bez kontroly na veřejném místě, ale i na soukromém pozemku, pokud pes někoho poraní, nebo někomu způsobí strach z napadení. V případě porušení tohoto ustanovení může soud uložit pokutu do výše 20 000 liber a šesti měsíců vězení. Pokud pes někoho zraní, může být majitel uvězněn až na pět let, pokud jeho pes způsobí oběti smrt, je majitel uvězněn až na čtrnáct let a může mu být udělena neomezeně vysoká pokuta. Za poranění vodícího psa hrozí trest odnětí svobody až na tři roky. Na veřejnosti musí být pes veden na vodítku a výkaly musí být odstraňovány. Za nedodržení tohoto nařízení hrozí pokuta 100 liber na místě, nebo až 1000 liber před soudem. (Government, 2015)

Na Britských ostrovech platí povinné čipování psů. (Passantino, Voslářová, 2012)

3.2.4 Irsko

Irsko není signatářem Evropské dohody pro ochranu zájmových zvířat, přesto se zákonná úprava držení zvířat příliš neliší od ostatních evropských států. Zákony na ochranu zvířat zde platí již od poloviny devatenáctého století. V současnosti je účinný zákon o zdraví a dobrých životních podmínkách zvířat z roku 2013 a Ustanovení o chovu psů z roku 2010, které doplňuje a upravuje původní Zákon o kontrole psů z roku 1986. Chovatel musí zvířeti poskytnout takové podmínky, aby bylo chráněno před nepříznivým počasím, feny musí být před porodem odděleny od ostatních zvířat. Pokud jsou psi chováni společně, musí mít dostatek prostoru, aby mohli ležet s nataženými končetinami a aby se mohli pohybovat bez překážek. Majitel je povinen redukovat hluk způsobený psím štěkáním na minimum, odstraněním vnějších stimulů, umístěním kotců, nebo oddělením psů. Zakazuje chirurgické zákroky s účelem změnit vzhled zvířete, mimo nutné veterinární zákroky. Zvířata, na kterých byly takové zákroky provedeny, nesmí být prezentována na veřejně přístupných akcích. Majitelem se nesmí stát osoba mladší šestnácti let. Za porušení tohoto zákona hrozí pokuta až do výše 250 000 euro a pět let vězení. Soud může udělit zákaz přímého i nepřímého vlastnictví, jakéhokoli zájmu na vlastnictví, vedení, ovládnání, nebo obchodování se zvířaty, živočišnými produkty a krmivky, zákaz práce a manipulace se zvířaty na soudem stanovenou dobu, nebo i doživotně. Tento zákaz může obsahovat i další pomocná opatření, pokud je to nezbytné pro plnou účinnost nařízení. Ministerstvo zřizuje databázi zvířat v zájmových

chovech, kde se registrují jejich narození, přesuny a úmrtí. Každý vlastník, nebo opatrovník psa musí zajistit, aby se pohyboval pouze po pozemcích majitele a mimo ně byl pod efektivní kontrolou. Chrti musí být na veřejnosti vždy vedeni na vodítku a to maximálně čtyři najednou. Pokud pes honí zvěř, může být majiteli udělena pokuta. (Ireland, 2013) Ke každému psovi musí mít majitel přidělenou licenci. Existuje více variant oprávnění - na jeden rok, na celý život psa (cena 140 euro), nebo obecná licence pro držení nelimitovaného množství psů v daném prostoru. Oprávnění vydává místní úřad a za přestupek proti tomuto nařízení hrozí pokuta a až 2500 euro a tři měsíce vězení. Pes musí být vždy opatřen obojkem se známkou, kde je vyryto jméno a adresa majitele. (Department of the Environment, 2007)

3.2.5 Německo

V Německu platí zákon o dobrých životních podmínkách zvířat. Ten mimo jiné zakazuje používání zařízení, která využívají elektrického proudu k omezení druhově specifického chování zvířete (viz. Přílohy 9.3 obrázek 6.), zejména pohyb, nebo naopak pohyb znemožňuje, čímž způsobuje zvířeti bolest, zranění a utrpení, pokud taková praktika není povolena federálním, nebo zemským nařízením. Je zakázáno amputovat jakékoli části těla zvířete, poškození, nebo odstranění tkání a orgánů, kromě případů, kdy to vyžaduje zdravotní stav zvířete a sterilizace. Takto poškozená zvířata nesmí být vystavována. Každý, kde bezdůvodně zabije obratlovce, nebo mu způsobí značnou, nebo trvalou bolest, nebo utrpení, bude potrestán pokutou, nebo až třemi roky vězení. Správní delikt spáchá každý, kdo úmyslně, nebo z nedbalosti způsobí značnou bolest, nebo utrpení obratlovce o kterého je povinen se starat. (Germany, 2010)

3.2.6 Rakousko

V Rakousku platí federální zákon na ochranu zvířat. Ten mimo jiné zakazuje používání ostnatých obojků, obojků s hroty, výcvikové pomůcky užívající elektřinu, nebo chemické substance, nebo další vybavení a pomocné prostředky, jejichž cílem je ovlivnit chování zvířat pomocí silně dráždivých, nebo bolestivých stimulů. (viz. Přílohy 9.3 obrázky 5. a 6.) Zakázáno je i nabývání a držení těchto předmětů. Výjimku z toho ustanovení má pouze policie a armáda, kde smí být ostnatý obojek použit, ovšem pouze osobou speciálně vycvičenou. Je zakázáno pořádat psí závody na asfaltu, nebo jiném tvrdém povrchu. Za týrání se považuje vystavení zvířete nedostatku kyslíku, nepřízní počasí, nebo omezení jeho pohybu,

způsobující utrpení, poranění nebo strach. Mezi zakázané zákroky na zvířatech patří kupírování uší a ocasů, poškozování hlasivek a odstraňování zubů a drápů. Presentace zvířat, na kterých byl takový zákrok proveden není jinak omezena. Je zakázáno použití gumových kroužků, kauterizačních tyčí a roztoků. Děti do 14 let nesmí vlastnit zvíře bez souhlasu právního zástupce. Tomu, kdo způsobí zvířeti bolest, utrpení, nebo silný strach, bezdůvodně usmrtí zvíře, nebo provede nepovolený zákrok, hrozí pokuta až do výše 7500 euro. V případě opakovaného provinění může být pokuta až 15 000 euro a pachateli uložen zákaz chovu některých druhů, nebo všech zvířat, na přechodnou dobu, nebo trvale. (Austria, 2004)

3.2.7 Turecko

V Turecku platí zákon č. 5199 na ochranu zvířat. Jeho cílem je zajistit zvířatům pohodlný život a adekvátní péči a zahrnuje ochranu domácích i volně žijících zvířat a jejich habitatu. Nejvyšším orgánem ochrany zvířat je Ministerstvo životního prostředí a lesnictví. Domestikovaným zvířatům náleží svoboda žít v podmínkách specifických pro jejich druh. Musí být učiněna nezbytná opatření k s cílem chránit, kontrolovat a pečovat o zvířata a chránit je proti týrání. Pro ochranu zvířat musí být brána v potaz welfare, hygiena, zdraví a bezpečnost lidí i ostatních zvířat. Majitelé koček a psů, chovaných ve společných prostorách musí svá zvířata nechat sterilizovat, aby zabránili nekontrolované reprodukci. Ti, kteří si přejí odchovávat mláďata, musí všechny vrhy registrovat a jsou zodpovědní za péči o ně a jejich umístění. Ti, kteří prodávají domestikovaná zvířata jsou povinni účastnit se vzdělávacích programů pořádaných místními úřady. Domácí zvíře nesmí být nikdy zabaveno kvůli dluhům svého majitele. Domácí zvířata nesmí být nikdy vypuštěna do volné přírody, kde by byla neschopna sehnat potravu a adaptovat se na prostředí. Opuštěná a poraněná zvířata musí být co nejdříve dopravena do útulku, kde budou pozorována a po očkování, sterilizaci a zotavení budou vypuštěna zpět do prostředí, kde byla odchycena. Lékařské a chirurgické zákroky smí provádět pouze veterinární lékař. Zákroky upravující vzhled zvířete, jako kupírování uší, ocasů, poškozování hlasivek, nebo odstraňování zubů a drápů je zakázáno. Za porušení tohoto ustanovení hrozí majiteli pokuta až do výše 150 milionů tureckých lir (což je téměř 1,48 miliardy korun) za každé zvíře, na kterém se činu dopustil. Zvířata nesmí být podrobena výcviku, který překračuje jejich sílu a fyzické možnosti, nebo je zraňuje a způsobuje bolest. Pachateli, který toto ustanovení poruší může být udělena pokuta do výše jedné miliardy a 250 milionů tureckých lir (více než 12,3 miliardy korun). Zvířata nesmí být nikdy štvána proti sobě, nesmí být bezdůvodně usmrcena. Za štvání zvířat proti sobě může být udělena pokuta až

do výše jedné miliardy a 250 milionů tureckých lir, za usmrcení zvířete až 500 milionů tureckých lir (téměř 5 miliard korun). V případě opakovaného porušení stejného ustanovení bude pokuta zdvojnásobena, při třetím deliktu ztrojnásobena. Pokud řidič srazí, nebo poraní vozidlem zvíře, musí jej okamžitě dopravit, nebo zajistit jeho přepravu k nejbližšímu veterinárnímu lékaři. Majitelem se smí stát pouze osoba starší šestnácti let a která podstoupila výuku péče o zvířata.

Místní úřady ve spolupráci s dobrovolnými organizacemi musí založit a vést útulky a nemocnice pro opuštěná zvířata. Osoby, které se starají o opuštěná, nebo zraněná zvířata tak činí pouze z pocitu odpovědnosti, bez nároku na odměnu, nebo výhody. Jejich provoz hradí ministerstvo.

Za účelem podpory ochrany zvířat by programy, zaměřené na všeobecné vzdělávání měly vyhradit část vysílacího času pro tyto otázky. Turecké rádio a Turecká televize, stejně jako soukromé televize musí vyhradit minimálně dvě hodiny vysílacího času měsíčně a soukromá rádia alespoň půl hodiny měsíčně pro vzdělávací pořady. 20% těchto programů musí být umístěno v hlavním vysílacím čase.

Když vezmeme v úvahu, že průměrná mzda v Turecku činí přibližně 2700 lir, jsou pokuty velmi přísné. Otázkou ovšem zůstává, jak je tento zákon v praxi dodržován a vymáhán.

(HAYTAP, 2007)

3.2.8 Bulharsko

V Bulharsku platí zákon č. 13/2008 o ochraně zvířat, naposledy změněn a doplněn č. 92/2011. Ochrana zvířat zde zahrnuje péči o jejich život, zdraví a dobrou kondici a brání je před nehumánním a krutým zacházením. Vláda ve spolupráci s místními úřady a nevládními organizacemi plánuje a realizuje vzdělávací programy o ochraně zvířat, jejich chovu, výcviku a péči. Nehumánní zacházení je definováno jako jakákoli činnost způsobující bolest, utrpení, nebo strach. Krutost je jakákoli činnost, nebo pokus s následkem utrpení, zranění, nebo tísně zvířete. Za týrání se považuje podporování agresivního chování vůči lidem, nebo ostatním zvířatům skrze selekci, nebo výcvik. Je zakázáno používat škrťící a elektrické obojky, dráždivé, nebo zraňující chemické látky, nebo jakákoli zařízení, nebo pomocné prostředky, které zapříčiní změnu chování zvířete tím, že způsobí silný strach, nebo bolest. Pořadatel nesmí organizovat tréninky a závody na povrchu, který by mohl poranit končetiny zvířete. Za týrání se považuje vystavování zvířete teplotám, nebo jinému škodlivému počasí, nedostatku kyslíku, nebo omezení pohybu. Je zakázáno deprivovat zvíře nedostatkem odpočinku,

používat ke krmení živá zvířata (kromě zvířat u kterých je to biologicky nutné), amputovat nebo provádět kastraci pomocí elastických kroužků a amputovat jakoukoli část těla (včetně kupírování uší a ocasů, odstranění drápů a ničení hlasivek). Za týrání se považuje i držení a porážení psů a koček pro zisk kůže, nebo masa. Zvířata nesmí být vystavována v obchodech, restauracích, ani jiných zábavních zařízeních. Není povoleno prodat zvíře osobě mladší 18 let bez souhlasu rodiče nebo zákonného zástupce. Pokud již majitel není schopen se o zvíře starat, musí zvíře darovat útulku, záchranému centru, nebo novému majiteli. Kdokoli, kdo najde nemocné, nebo zraněné zvíře musí informovat útulek, místní úřad, nebo místní oddělení policie. Zákonem je přímo dána minimální plocha ustájení pro psy a kočky - pro zvířata do 10 kilogramů 6 čtverečních metrů, střední plemena do 25kg 8 čtverečních metrů a velká plemena nad 25 kilogramů minimálně 10 čtverečních metrů. U venkovních ubikací musí mít zvířata k dispozici boudu, nebo přístřešek, který je ochrání před nepříznivým počasím. Psi držení většinu času přivázaní, musí mít k dispozici minimálně pět metrů provazu, umožňujícího pohyb a musí být denně venčeni. Majitel musí zabránit agresivnímu chování psa na veřejnosti a situacím, ohrožujícím život a zdraví lidí a zvířat. Vlastník psa, drženího za účelem chovu, musí být registrován a zaplatit poplatek obci. Od poplatků jsou osvobozeni členové chovatelských klubů a dalších sdružení, zabývajících se chovem čistokrevných psů a majitelé kastrováných zvířat. Každý pes musí být ve věku šesti týdnů přiveden k veterináři, kde mu je vydán pas, je očkovan a odčerven, označen tetováním, nebo čipem a je zaregistrován. Zárok hradí majitel, údaje do databáze zadává veterinární lékař. Mezi tyto údaje patří jméno, pohlaví, barva, plemeno a země původu psa, datum a místo narození, jméno a adresa majitele, datum označení čipem nebo tetováním, informace o veterináři, který označení provedl, veškeré veterinární zákroky na zvířeti, případně kastrace. Jakoukoli změnu údajů musí majitel nahlásit do sedmi dnů. Za týrání zvířat hrozí pachateli pokuta až do výše 2 000 bulharských levů (přibližně 28 tisíc korun). (Bulgaria, 2011)

3.2.9 Kypr

Zákon o ochraně a dobrých podmínkách chovu zvířat byl přijat již v roce 1994. Majitel psa uvedeného v příloze musí být držitelem průkazu. Každý pes je také doprovázen průkazem platným jeden rok. Držitel přestává být odpovědný, pokud psa prodá nebo daruje, nahlásí ztrátu, nebo úmrtí

V roce 2004 byl přijat zákon, jehož cílem je snížit populaci toulavých a opuštěných psů a krádeže zvířat. Úřady zodpovědné za prosazování zákona jsou obce a komunitní rady ve spolupráci s inspektory z veterinární služby a místním spolkem pro ochranu zvířat.

Platí povinné čipování a registrace psů. Pes je zaregistrován po předložení očkovacího průkazu, identifikačního certifikátu s čipem a certifikátu z národního registru. Obce mají právo provádět kontroly podmínek ve kterých jsou psi drženi. Oprávnění může být zamítnuto a pes utracen, pokud se prokáže jeho nebezpečnost. Majitel musí na svůj dům umístit značku "Pozor, pes". Pokud jsou životní podmínky psa v rozporu se zákonem, musí být zvíře věnováno společnosti na ochranu zvířat a nesmí být utraceno po dobu 30 dnů. Ztracení psi musí být umístěni do útulku a pokud se majitel nenajde do 15 dní, může být pes adoptován nebo utracen. (Paphiakos, 2015)

3.2.10 Estonsko

Estonsko nepodepsalo Evropskou dohodu o ochraně zájmových zvířat. Od roku 2000 platí zákon na ochranu zvířat, který za zvíře pokládá všechny obratlovce i bezobratlé živočichy. Platí, že pokud se majitel toulavého zvířete nenajde do čtrnácti dní, může být zvíře utraceno. Je zakázáno provádět chirurgické zákroky, pokud to nevyžaduje zdravotní stav zvířete, vyjma kastrace, označování tetováním, nebo čipem. Kupírování ocasů je povoleno u loveckých psů - ohařů specializovaných na ptáky a normíků specializovaných na jezevce. Zvířata s kupírovanými ušima a/nebo ocasem není možné veřejně prezentovat. Zvíře smí být prodáno pouze osobě starší šestnácti let. Majitelé mají povinnost zajistit identifikovatelnost zvířete. Záznamy týkající se psů vede místní úřad, ten má také možnost zavést opatření ohledně odchytu, držení a usmrcování toulavých zvířat. Pokud další setrvání s majitelem může zvířeti přivést zranění nebo utrpení, má dozorující orgán právo zvíře majiteli odebrat a uložit zákaz chovu až na sedm let. Porušení povinností ohledně držení zvířat znamená pokutu až 200 jednotek (tedy 800 euro). (Estonia, 2000)

3.2.11 USA

Spojené státy mají odlišný právní systém od evropských zemí. Právo není tak silně kodifikováno pomocí zákonů, ale je tvořeno skrze precedenty. Na celostátní úrovni je ochrana zvířat zakotvena v Zákoníku Spojených států, další úpravy jsou individuální pro jednotlivé státy. Ochranou zdraví zvířat se zabývá kapitola 109 Zákoníku. Zde jsou stanoveny pravomoci

ministra zemědělství vydávat nařízení o importu, exportu a vnitrostátní přepravě živých zvířat, karanténě, zabavení zvířat a jejich likvidaci. Jde především o zvláštní opatření proti šíření nálezů. Kapitola 54 se zabývá transportem, prodejem a importem zvířat. §2148 stanovuje povinnosti ohledně importu psů. Každé zvíře musí být klinicky zdravé, očkované a pokud je určeno pro další prodej, musí být mladší půl roku. Výjimku tvoří pouze import zvířat za účelem veterinárního ošetření, nebo pokusů. §2156 Zakazuje pořádání, sponzorování, nebo jakékoli jiné zapojení do soubojů mezi zvířaty, stejně jako nákup, prodej, výcvik a převoz zvířat pro účely boje. Toto ustanovení nelze nijak upravit, ani nahradit státními zákony. (U.S., 2012)

Tresty za krutost ke zvířatům se obvykle pohybují kolem 1000 dolarů pokuty a jednoho až tří let vězení. Nejnížší sazby jsou v Jižní Karolině, kde za krutost na zvířatech hrozí 100 dolarů pokuty a 60 dní ve vězení. Massachusetts a Minnesota za krutost ke zvířatům shodně udělují vězení do 90 dní, stejně jako v Pensylvánii (kde může být udělena pokuta ve výši 50 až 75 dolarů) a v Ohio (s pokutou až 750 dolarů). Naopak ve státě Tennessee může soud odsoudit pachatele až na 30 let vězení s pokutou 2500 dolarů. Stát Iowa stanovil pokutu za zanedbání péče na 50 dolarů a 30 dní vězení, za mučení zvířat potom 500 dolarů pokuty, 2 roky vězení a psychologickou léčbu. Na Floridě je minimální pokuta 2500 dolarů také doplněna psychologickou léčbou. Ve státě Delaware může soud mimo jiné udělit i zákaz vlastnictví zvířat až na 15 let. (Stray Pet Advocacy, 2003)

3.3 Breed-specific legislation

Mnoho zemí ve snaze omezit počet napadení člověka psem vydalo zákony omezující, nebo úplně zakazující chov vyjmenovaných plemen psů. Taková nařízení označují psa jako nebezpečného na základě plemenné příslušnosti, nikoli chování. Dle stránky dogsbite.org platí zákony omezující chov vybraných plemen ve 37 zemích Spojených Států a v 41 zemích celosvětově. Obrázky nejčastěji zmiňovaných plemen viz. Přílohy 9.3 obrázky 7 - 10.

Ve **Spojených státech** amerických přijalo omezení chovu na základě plemenné příslušnosti přes 700 měst. První nařízení byla vydána již roku 1980, odkdy v Hollywoodu na Floridě smí vlastnit psa typu pitbul pouze osoba, která prošla speciální registrací a doložila majetek alespoň 25 000 dolarů. Ve městě Nové Mexiko byli toho roku zakázáni psi typu pitbul a městští strážníci mají povoleno takového psa zabavit, nebo utratit. Téměř všechny zákony v době svého přijetí povolovaly majitelům ponechat si již vlastněná zvířata, na která se

vztahovaly. Od července 2009 má 38 států zákony omezující chov vybraných psů na národní, nebo obecní úrovni. Denver a Colorado zakázaly vlastnit, importovat a prodávat pitbulteriéry, americké stafordšírské teriéry, stafordšírské bulteriéry, nebo jakékoli psy vykazující podobné znaky. V North Little Rock v Arkansasu je zakázáno vlastnictví pitbulteriérů, bulteriérů, rotvajlerů a jejich kříženců bez oprávnění, udíleného na základě 500 dolarového poplatku. Zákon státu Michigan nevyjmenovává přímo plemena, ale uvádí pojem nebezpečné zvíře. Tím se může pes stát, pokud pokouše člověka, způsobí mu vážná zranění, nebo smrt, kromě situací, kdy napadený neoprávněně vnikne na pozemek majitele, provokuje psa, nebo pokud pes brání svého pána před napadením. Podobné nařízení o nebezpečných psech má i Florida. (Weiss, 2001) Stát Ohio dříve poukazoval na pitbulteriéry jako na psy, zlé samy o sobě a zakazoval jejich vlastnictví, v roce 2012 však od tohoto nařízení upustil.

Ve **Velké Británii** platí od roku 1991 zákon o nebezpečných psech, který zakazuje prodávat, vlastnit, opustit, darovat, nebo množit pitbul teriéry, japonské tosy, argentinské a brazilské dogy. To, jestli je pes zakázán, závisí spíše na jeho vzhledu, než plemenné příslušnosti. Policie může (s povolením soudu) psa zabavit a ponechat si i v případě, že se nechová nebezpečně, ani si na něj nikdo nestěžoval. Pokud je pes na veřejnosti, nepotřebuje policie soudní příkaz. Expert stanoví typ psa a jestli je pro veřejnost nebezpečný. Poté je pes propuštěn, nebo ponechán v útulku, zatímco policie se obrátí na soud. Před rozhodnutím soudu nesmí majitel svého psa navštěvovat. Před soudem musí majitel doložit, že jeho pes nespadá pod nebezpečný typ, jinak bude odsouzen pro trestný čin. Maximální sazba činí 5000 liber pokuty a šest měsíců vězení. Nebezpečný pes bude utracen. Majitel smí chovat nebezpečného psa pouze v případě, že jej soud shledá pro veřejnost neškodným, pes bude očipován, sterilizován, držen na místě ze kterého nemůže uniknout a na veřejnosti bude veden na vodítku a s náhubkem. K takovému psovi dostane certifikát, pro užití výjimky, platný na celý život psa. Majitel musí být starší šestnácti let, mít psa pojištěného a hlásit jakoukoli změnu bydliště. (Government, 2015)

Pokud pes někoho zabije, může být majiteli udělena neomezená pokuta a až dva roky vězení. Počty útoků psů se stále zvyšují a proto vláda zvažuje zřízení nových opatření, která by zvyšovala postihy pro majitele psů, kteří poraní, nebo zabijí člověka. Současný návrh počítá i s vysokým postihem za poranění, nebo zabití asistenčního psa a zvýšením sazby dvou let vězení až na doživotí. (Feikert-Ahalt, 2013)

V Irsku platí zákon o regulaci chovu psů od roku 1986. Vyjmenovává jedenáct plemen (konkrétně pitbul teriér, anglický bulteriér, stafordšířský bulteriér, bulmastif, dobrman, německý ovčák, rhodéský ridgeback, rotvajler, akita-inu, tosa-inu a bandog) a jejich křížence, kteří musí být na veřejnosti vedeni na maximálně dva metry dlouhém pevném vodítku, osobou starší šestnácti let. Tito psi musí mít na veřejnosti vždy náhubek (Department of the Environment, 2007)

V Austrálii platí od roku 1991 zákaz importu amerických pitbulů, pit bul teriérů, brazilských fil, argentinských dog a tosa inu. Ještě dříve (mezi lety 1928 a 1972) platil zákaz importu německých ovčáků, kvůli křížení se psy dingo a napadání ovcí. V roce 2001 byla zvýšena sankce pro majitele psa, který pokouše jiné zvíře nebo člověka na 500 až 1000 dolarů a až šest měsíců vězení. Od roku 2002 má prodejce povinnost upozornit kupujícího, že pes patří mezi plemena, jejichž chov je omezen (argentinská doga, brazilská fila, tosa inu, americký pitbul teriér, pitbulteriér, nebo jakékoli další plemeno, které je úplně zakázáno regulí Commonwealthu z roku 1956, včetně kříženců). V roce 2003 byl vládou zakázán chov nebezpečných a již dříve zákonem omezených plemen. V roce 2005 bylo provedeno několik změn, jako například zdvojnásobení postihu za podání nepravdivých informací o původu psa, požadavek na povinné kastrování nebezpečných plemen a povinné označování psů nebezpečných plemen mikročipem. (Macreadie, R. 2010)

Také **Nový Zéland** zakazuje import vybraných plemen psů. Týká se to amerických pitbulteriérů, argentinských a kanárských dog, brazilských fil a tosa inu. Pes může být označen za nebezpečného, pokud může představovat hrozbu jakékoli osobě, domácím, nebo volně žijícím živočichům na základě jeho dřívějšího chování, nebo jakémukoli znaku, typicky spojeným s plemenem, nebo typem psa. Nebezpečný pes musí být na veřejnosti vždy opatřen náhubkem a veden na vodítku. Může být nařízena kastrace nebezpečných psů. Za porušení tohoto nařízení může být udělena pokuta až 3000 novozélandských dolarů, za vlastnictví psa, který někomu způsobil vážná zranění může být pokuta zvýšena až na 20 000 novozélandských dolarů a tři roky vězení. Pes, které zaútočil, může být majiteli odebrán. (New Zealand Government, 2003)

Do **Německa** je striktně zakázán dovoz psů plemen pitbulteriér, americký stafordšířský teriér, stafordšířský bulteriér a bulteriér. Jednotlivé spolkové země omezují dovoz dalších plemen, nejčastěji například americký buldok, bulmastif, argentinská doga, bordeauxská doga, mastif,

tosa inu, nebo bandog. Každá spolková země má ovšem jiný seznam a proto i turisté, kteří chtějí do Německa se svým psem cestovat, musí předem zjistit, zda jejich zvíře má na území spolkové země povolený vstup. Výjimkou z tohoto zákazu lze udělit pouze pokud se cestující nezdrží déle než 4 týdny, pokud jde o psa z německého chovu, který se vrací zpět a samozřejmě pro psy služební a asistenční. (Celní správa České republiky, 2009)

Psi, označení jako nebezpeční, nejsou všude posuzováni stejně. Legislativa se liší v jednotlivých spolkových zemích. Někde jsou všichni nebezpeční psi posuzováni stejně, jinde jsou dále děleni do dvou až čtyř kategorií. Někde jsou nebezpeční ti, kteří již někoho pokousali jednou, jinde dvakrát, někde je údajná nebezpečnost daná váhou, nebo výškou. Zařazení do kategorie 1 znamená likvidaci plemene. Tito psi musí být i přes složenou povahovou zkoušku v některých spolkových zemích kastrováni, je zakázáno je rozmnožovat, dovážet, prodávat i kupovat. Jejich majitelé musí žádat o povolení k chovu. (Brtková a kol., 2012)

Rakousko zavedlo omezení chovu nebezpečných psů v roce 1992. Nejedná se o celostátní nařízení a každá spolková země má jiná pravidla. Tyrolsko, Korutany a Burgenland nemají žádná omezení, v Salcburku je povinné pojištění odpovědnosti za psa a zkouška pro psy, kteří projeví agresivitu vůči člověku, nebo jinému psovi. V Horním Rakousku musí každý pes projít výcvikem a majiteli je udělen certifikát. Ve Štýrsku musí každý majitel psa, kterého přihlašuje do místní evidence předložit potvrzení od veterináře, že je pes zvladatelný. Ve Vídni se v roce 2010 konalo referendum, na základě kterého byl přijat status "psiho řídicího průkazu" pro takzvané "bojové psy". Na seznamu jsou plemena rotvajler, pitbulteriér, bulteriér, stafordšírský bulteriér, americký stafordšírský teriér, neapolský mastin, španělský mastin, mastif, brazilská fila, bulmastif, tosa inu, argentinská doga a jejich kříženci. Nejen majitel, ale každý, kdo na veřejnosti vede psa, musí mít u sebe doklad, vydaný na základě absolvování teoretické a praktické zkoušky. Za vedení psa bez průkazu může být udělena pokuta až 14 000 euro. (Brtková a kol., 2012) Podmínkou pro vystavení dokladu je věk nejméně šestnáct let, beztrestnost, zaplacení poplatků za psa a uzavření pojištění odpovědnosti za škody, které by mohlo zvíře způsobit. Pes musí být registrovaný a čipovaný. (Woodhamsová a kol., 2010)

Dánsko vydalo seznam zakázaných plemen v roce 2010 a jsou na něm plemena americký pitbulteriér, tosa inu, americký stafordšírský teriér, brazilská fila, argentinská doga, americký buldok, boerboel, kangal, středoasijský ovčák, kavkazský ovčák, jihoruský ovčák, tornjak a

šarplaninec včetně jejich kříženců. A dále seznam sledovaných plemen, kde jsou uvedena například plemena cane corso, neapolský a španělský mastin, rotvajler, nebo Sao Miguel cattle dog, která mohou být v budoucnosti na seznam zakázaných přidána. Není však zřejmé proč byla vybrána právě tato plemena. Mnoho z nich je na území Dánska vzácných, nebo se prakticky nevyskytují. Statistiky pokousání navíc neprokázaly, že by se některé z těchto plemen výrazně podílelo na útocích na člověka, některá se ve statistikách vůbec neobjevila. (Brtková a kol., 2012) Tito psi se nesmějí dál rozmnožovat. Pokud se jejich majitelé nezbaví, musí být zvířata neustále na krátkém vodítku a s náhubkem. Štěňata, která se narodila po 17. březnu 2010, musí být prodána do ciziny, nebo utracena. (Woodhamsová a kol., 2010)

Španělsko zavedlo regulaci chovu nebezpečných zvířat v roce 1999. Za nebezpečná se považují plemena pitbul teriér, americký stafordšířský teriér, stafordšířský bulteriér, rotvajler, argentinská doga, brazilská fila, tosa inu a akita inu. Vlastník potenciálně nebezpečného zvířete musí být držitelem licence, udělované místním úřadem. Žadatel musí být dospělý, nesmí být v minulosti trestaný, musí prokázat fyzické i psychické schopnosti (doložené lékařským posudkem), pro zvládnutí nebezpečného zvířete a mít uzavřené pojištění. Licence je platná pět let, ale v průběhu platnosti může být zrušena, pokud její držitel poruší některou z podmínek. Zvíře může být označeno za nebezpečné na základě plemenné příslušnosti, nebo pokud se projevuje agresivně, nebo někoho napadne. Nebezpečný pes musí být opatřen čipem a zařazen v místním registru, na veřejnosti musí být na pevném vodítku, kratším než dva metry a opatřen náhubkem. Pokud jsou takoví psi používáni jako hlídači pozemků, musí být přivázáni, nebo jinak zajištěni pro ochranu osob vstupujících na pozemky. Chovatelé, trenéři a prodejci nebezpečných zvířat musí mít adekvátní vybavení a prostředky pro jejich držení. (Spain, 1999)

V Turecku platí zákaz dovozu, chovu, prodeje, darování a prezentace zvířat, která představují nebezpečí, jako například pibulteriér, japonská tosa atd. (HAYTAP, 2007)

Jedním z nejvýraznějších argumentů pro regulaci chovu psů je napadení člověka psem. Tyto případy jsou obvykle velmi medializovány, zvláště pokud se jedná o napadení dítěte. Bývá také zdůrazňována plemenná příslušnost zvířete. V reakci na to vydala Státní veterinární správa v roce 2000 analýzu případů poranění člověka psem. Zde byl dokumentován vývoj četnosti poranění člověka psem mezi lety 1990 a 1999 pomocí dat o laboratorních vyšetřeních psů na vzteklinu. Dle veterinárního zákona má chovatel povinnost zajistit, aby zvíře, které

poranilo člověka bylo vyšetřeno na vzteklinu. Podle této studie má počet vyšetření na vzteklinu z důvodu poranění člověka klesající tendenci. V přehledu vyšetřovaných plemen byla zahrnuta skupina "ovčáků" a "vybraných plemen psů, klasifikovaných podle Federation of Veterinarians of Europe. "Ovčáci" (německý ovčák, belgický ovčák, československý vlčák) tvořili 22,8% všech vyšetřených psů, "vybraná plemena" (akita inu, americký stafordšírský teriér, stafordšírský bulteriér, bulteriér, argentinská doga, bordeauxská doga, brazilská fila, mastif, bulmastif, pitbul, rhodéský ridgeback, rotvajler, tosa inu a dobrman) pak pouze 8,1% vyšetřených psů. Pro srovnání jezevčici tvořili 11% souboru, nejvíce zastoupení však byli kříženci s 48,4%. Z toho vyplývá, že samotní jezevčici mají vyšší incidenci napadení než všechna vyjmenovaná plemena dohromady. (Dousek a kol., 2001)

Gray Hussain (2006) uvádí, že všechna plemena psů jsou schopna způsobit vážná zranění, nebo i smrt, ale rozsáhlá mediální kampaň kolem vážných poranění způsobených pitbuly způsobila strach veřejnosti z těchto plemen. To zapříčinilo vydání zákonů o vlastnictví nebezpečných plemen psů, které specifikují, jaký pes může být označen za nebezpečného a regulují vlastnictví takových zvířat a zákonů o specifických plemech (tzv. "breed-specific legislation"), které regulují, nebo přímo zakazují vlastnictví určitých plemen psů.

Stýblová (2013) uvádí, že konstrukce tzv. nebezpečných plemen psů se objevuje ve všech zkoumaných materiálech (deníky Blesk a Lidové noviny v letech 2001 a 2011) ve stereotypních zobrazeních, která však nemají čistě negativní zabarvení. I přestože jsou „bojovní“ psi většinou prezentováni jako agresivní a zákeřná stvoření, jsou také menšinově zobrazováni jako čtyřnozí přátelé a společníci, kteří si nezaslouží být plošně označováni jako „nebezpeční“.

Ott et. al. (2008) porovnávali agresivní chování 415 psů testovaných v dřívější studii s chováním 70 zlatých retrívrů. Zjistili, že neexistuje statisticky významný rozdíl mezi zlatými retrívry a rotvajlery, bulteriéry, stafordšírskými bulteriéry a psy typu pitbul. Agresivní chování se nejčastěji projevovalo v situacích, které mohly psovi připadat ohrožující, nebo v situacích, kdy asistent dělal rychlé, nebo nekoordinované pohyby. Důvodem pro agresivní chování se v těchto situacích ukázala být úzkost.

Naproti tomu lze uvést studii z USA, kde Sacks et. al. (2000) poukazují na počty úmrtí způsobené psím kousnutím. Mezi lety 1979 a 1998 zemřelo na následky pokousání psem celkem 238 osob, nejčastěji útočili psi typu pitbul, rotvajleři a němečtí ovčáci, dále husky, malamut, dobrman a čau-čau. Na seznamu nefiguruje malá plemena psů (přestože počet jejich útoků je nezanedbatelný), protože jejich kousnutí obvykle nemají fatální následky.

O tři roky později vydaly Centres for Disease Control and Prevention (2003) studii, ve které uvádějí počty osob ošetřených po psím kousnutí. Studie poukázala na podstatně vyšší incidenci pokousání u dětí do 14 let, zvláště u chlapců a uvádí že řešením by bylo především zavedení vzdělávání dětí i dospělých ke zodpovědnému zacházení se psy.

Ve městě Denver v USA platí již od roku 1989 zákaz držení pitbulů, přestože stát Colorado doporučil městům neregulovat chov psů na základě plemenné příslušnosti. Město očekávalo hlavně zvýšení veřejné bezpečnosti a snížení počtu případů napadení člověka psem. V následujících letech ovšem počet napadení vzrostl a počet pokousání na 100 000 obyvatel je právě v Denveru mnohem vyšší než v dalších městech, kde tato omezení neplatí (např. El Paso). Na základě těchto výsledků vyzvala American Bar Association (nezávislé sdružení amerických právníků) všechna města a okresy ve Spojených státech, ke zrušení zákonů omezujících chov vybraných plemen psů. V souvislosti s tímto doporučením státy Massachusetts, Nevada, Connecticut a Rhode Island nedávno přijaly zákony, které brání městům a okresům regulovat chov psů na základě plemenné příslušnosti. (National Canine Research Council, 2013) Národní trend se stabilně pohybuje směrem od zákonů upravujících chov vybraných plemen k předpisům pro plemena neutrálním, které by činily všechny majitele stejně odpovědné za humánní péči a kontrolu nad jejich psy. Seznam států, které zakazují obcím zavádět legislativní opatření pro vybraná plemena stále roste. (National Canine Research Council, 2014)

Dle Blackman (1996) není legislativa, omezující chov vybraných plemen účinná k regulaci chovu psů. Obecně je jí vyhověno pouze tehdy, pokud zvíře náleží k plemenům, jejichž standardy jsou evidovány chovatelskými kluby. Dokázat, že daný pes pod takové opatření spadá, obvykle vyžaduje odborný posudek. Aplikace těchto nařízení na křížence představuje právní i odborné problémy. To, jestli odborník adekvátně identifikuje křížence, je samo o sobě předmětem sporu. Weiss (2001) pak dodává, že pokud chce společnost efektivně kontrolovat potenciálně agresivní psy a podpořit odpovědnost majitele, zákony omezující chov vybraných plemen, by měly být nahrazeny regulami založenými na chování psa.

4. Metodika

Pro získání dat bylo použito dotazníkové šetření. Cílem průzkumu bylo zjistit vztah mezi chováním majitelů psů na veřejném prostranství a typem chovaného zvířete. Tedy jestli majitelé tzv. "nebezpečných plemen psů" mají větší tendenci chovat se nezodpovědně a bezohledně vůči svému okolí, jak je často předkládáno médiu. Dotazník byl sestaven do formy uzavřených otázek - respondenti vybírali z připravených odpovědí, a celkem obsahoval sedmnáct otázek.

Jako první byla uvedena eliminační otázka na vlastnictví psa. Ti kteří odpověděli, že psa nevládní, byli přesměrováni do druhé části dotazníku a vyplňovali až od deváté otázky týkající se napadení psem. Ostatní vyplňovali celý dotazník. Pokud někdo zaškrtnul možnost, že vlastní více psů, měl dle průvodní informace vyplňovat za jedno vybrané zvíře. Ve druhé otázce měli respondenti zařadit svého psa do jedné z velikostních kategorií - malý (do 10 kg), středně velký (10 - 25 kg) a velký (nad 25 kg). Třetí otázka byla zaměřena na plemennou příslušnost psů. Majitelé měli zhodnotit, jestli by se jejich zvíře dalo označit jako "nebezpečné plemeno", jak bývá uváděno v návrzích zákonů. Jako příklad pak byla uvedena často zmiňovaná molosoidní plemena a plemena typu bull. Kromě toho měli z odpovědí vybrat, jestli je jejich pes s průkazem původu, nebo se jedná o křížence. Dobrovolně mohli respondenti do podotázky připsat plemeno psa. Další otázka byla cílena na znalost městské vyhlášky a následně na chování na veřejném prostranství. Tedy jestli mají majitelé své psy během venčení na vodítku. Následující tři body byly směřovány na chování a výcvik psa. Jestli pes absolvoval výcvik poslušnosti na cvičišti, doma, nebo jestli nebyl nikdy systematicky cvičen, následně, jestli pes poslechne i na veřejném prostranství, mimo prostory cvičiště. Z praxe je totiž známé, že i pes s několika splněnými zkouškami poslušnosti nemusí být během venčení ovladatelný. V dalších otázkách má respondent odpovědět, jestli jeho pes někdy na veřejnosti někoho napadl, dále jestli byl někdy napaden cizím psem. Právě tyto zkušenosti totiž mohou formovat názor na nutnost změny zákona. Následujících pět otázek je mířeno na názor respondentů na změny zákonů. Konkrétně zda si myslí, že zákaz chovu takzvaně bojových plemen vyřeší problémy s napadením psem, jak argumentují poslanci navrhuující změny zákona, případně jestli tomu mohou zabránit městské vyhlášky, omezující volný pohyb psů. V souvislosti s tím byli respondenti dotázáni jestli si myslí, že vyšší pokuty za přestupky povedou majitele psů k větší zodpovědnosti. Dále byli respondenti tázáni, jestli si myslí, že stávající zákony dostatečně chrání zvířata i občany a jestli jsou pro zavedení

povinného označování psů. Poslední tři otázky dotazníku sloužily k identifikaci respondenta, tedy pohlaví, věk a bydliště. Bydliště bylo rozděleno do kategorií do 3000 obyvatel, což je statistická definice vesnice, 3000 - 40 000 obyvatel, odpovídající většině měst a bývalých okresních měst, dále kategorie 40 - 90 tisíc obyvatel, tedy patnáct statutárních měst a nakonec kategorie nad 90 tisíc obyvatel, která odpovídá deseti největším městům ČR. Přesné znění dotazníku tak, jak jej vyplňovali respondenti viz. Přílohy.

Následně byl dotazník umístěn na internetové stránky www.vyplnto.cz, specializované na online průzkumy. Zde byl k dispozici po dobu jednoho měsíce. Výsledná data byla analyzována pomocí programů Microsoft Excel a Statistica. Byl použit chí-kvadrát test pro kontingenční tabulky.

5. Výsledky

Výše popsaný dotazník vyplnilo celkem 1920 respondentů, z toho 308 mužů (16%) a 1613 žen (84%). Nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byli lidé od 18 do 30 let (54%). Grafy znázorňující tuto skutečnost jsou uvedeny v přílohách.

Na první otázku o vlastnictví psa 397 respondentů odpovědělo, že psa nevládní, na otázky od 2 do 8 tedy odpovídalo jen 1523 dotazovaných.

V následující tabulce jsou uvedeny výsledky testování závislosti otázek v dotazníku. Síla vztahu mezi proměnnými je zde vyjádřena hodnotou koeficientu Φ . Pokud je v tabulce uvedeno X, nebyla závislost mezi těmito proměnnými testována, pokud je zapsána hodnota 0, neexistuje mezi proměnnými statisticky významná závislost. Hodnoty 0 - 0,1 jsou brány jako velmi slabá závislost, 0,1 - 0,3 je slabá závislost, 0,3 - 0,7 znamená středně silnou závislost a nad 0,7 je korelace silná.

	Vlastnictví psa	Velikost psa	Zařazení mezi "nebezpečná plemena"	Absolvování výcviku	Poslušnost	Zkušenost s napadením
Znalost a dodržování městské vyhlášky	X	0	0,13	X	X	X
Vodění na vodítku	X	0,09	0	X	X	X
Absolvování výcviku	X	0,27	0,26	X	X	X
Poslušnost	X	0,2	0,15	0,28	X	X
Pes již napadl jiného psa nebo člověka	X	0,08	0	0	0,06	X
Souhlas se zákazem chovu "nebezpečných plemen"	0,2	X	0,16	X	X	0,07
Názor na dostatečnost zákonů	0,36	X	X	X	X	0
Názor na účinnost městských vyhlášek	0,19	X	X	X	X	0,13
Názor na účinnost pokut	0,18	X	X	X	X	0
Souhlas s povinným označováním	0	X	X	X	X	0,06

Bydliště respondenta	X	X	X	X	X	0
-------------------------	---	---	---	---	---	---

Zastoupení jednotlivých plemen podle podotázky 4 v dotazníku (dobrovolná otázka) viz. Přílohy 9.2 tabulka 2. Obrázky nejčastějších plemen viz. Přílohy 9.3 obrázky 7. - 10. a 12.

Z výsledků vyplývá, že vlastnictví psa ovlivňuje názor na dostatečnost zákonů, zákaz chovu "nebezpečných plemen" psů, městské vyhlášky a pokuty za přestupky. Výpočty prokázaly závislost mezi vlastnictvím psa a názorem na zákaz chovu tzv. "nebezpečných plemen" psů. Pouze 8,6 % majitelů psů si myslí, že zákaz tzv. "nebezpečných plemen" může pomoci vyřešit problémy s napadením psem, oproti 23,6 % respondentů bez psa se stejným názorem. Odpovědi na tyto otázky jsou na sobě slabě závislé. Mezi první a jedenáctou otázkou byla zjištěna středně silná závislost (0,36). Lze tedy říci, že vlastnictví psa ovlivní názor respondenta na stávající stav legislativy. Konkrétně osoby, které v první otázce zaškrtnou možnost "ne" následně v 17,8 % označili možnost "nemyslím si, že jsou zákony dostatečné, bylo by potřeba lépe ochraňovat občany proti nebezpečným zvířatům" na rozdíl od pouhých 2% majitelů psů, kteří tento názor sdíleli. Jen 28 % lidí bez psa si myslí, že by bylo potřeba zvýšit ochranu zvířat, oproti 62 % majitelů psů. Podobné výsledky byly zjištěny i pro závislost názoru na městské vyhlášky na vlastnictví psa. Přes 74 % majitelů psů nesouhlasí s tím, že by městské vyhlášky omezující volný pohyb psů mohly zabránit útokům psů, s tím ovšem souhlasí pouze 55 % osob bez psa. Ty si ve 34 % myslí, že vyhlášky mohou pomoci, stejně jako 16 % pejskařů. Vlastnictví psa také slabě ovlivňuje názor na účinnost vyšších pokut. Majitelé psů s účinností pokut z 57 % nesouhlasí, lidé bez psů naopak z 58 % souhlasí. Mezi vlastnictvím psa a názorem na povinné označování nebyla prokázána závislost. Více než 82 % všech respondentů souhlasí s povinným označováním psů.

Dále jsem testováním prokázala závislost výcviku, poslušnosti, vodění na vodítku a skutečnosti, zda pes již někoho napadl na velikosti zvířete. Znalost a dodržování městské vyhlášky o volném pohybu psů nejsou na velikosti psa nijak závislé. Vodění na vodítku je na velikosti jen slabě závislé. Jen 4 % všech majitelů nechávají svého psa neustále bez vodítka, majitelé malých psů mají větší tendenci mít psa neustále na vodítku (43 % proti 34 % majitelů středně velkých psů a 33 % majitelů velkých psů). Statisticky významná se ukázala být závislost výcviku na velikosti psa. S malými psy se účastnilo výcviku pod odborným dozorem 24,7 % majitelů, zatímco se středně velkými 42 % a s velkými psy absolvovalo výcvik 47 % chovatelů. V nejmenší velikostní kategorii je 58 % psů bez jakéhokoli výcviku poslušnosti, zatímco středně velcí psi neabsolvovali výcvik jen ve 38 % a velcí dokonce pouze v 26 %.

Mezi velikostí a skutečnou poslušností na veřejnosti byla nalezena slabá závislost. Jen 1,7 % majitelů velkých psů přiznalo, že je pes na veřejnosti téměř nikdy, nebo nikdy neposlechne, proti 6 % malých psů. Naopak 64,5 % velkých psů údajně poslechne vždy, zatímco jen 51,5% středně velkých a 41 % malých zareaguje alespoň ve většině případů. Na velikosti je také slabě závislá skutečnost, jestli zvíře již někoho na veřejnosti napadlo. Největší incidence útoků byla u středně velkých psů (43,5 % z celkového počtu napadení), srovnatelná potom u malých a velkých plemen (24 % pro malá a 32 % pro velká).

Pro tuto práci jsou velmi důležité výsledky závislosti dalších odpovědí na tom, zda se dá vlastněný pes označit jako "nebezpečné plemeno". Znalost a dodržování městské vyhlášky jsou slabě závislé na původu psa. 66 % respondentů, kteří souhlasí s tím, že by jejich pes mohl být označen jako "nebezpečné plemeno" zná a dodržuje městské vyhlášky, zatímco majitelé ostatních plemen tuto možnost volili jen v 57 %. Z majitelů "nebezpečných plemen" nezná vyhlášku jen 15%, zatímco ostatní přiznali neznalost vyhlášky v 21 %. Mezi psy tzv. "nebezpečných plemen" a ostatními neexistuje statisticky významný rozdíl, co se týče vedení na vodítku. Rozdíl byl nalezen v absolvování výcviku. Téměř 46 % majitelů tzv. "nebezpečných plemen" psů absolvovalo výcvik pod dohledem profesionálního instruktora, chovatelé ostatních plemen tak učinili pouze v 37% případů. Ti také častěji označili, že poslušnost nikdy netrénovali (43 % proti 24 % chovatelů "nebezpečných plemen"). Majitelé ostatních plemen také častěji přiznávají, že je pes na veřejném prostranství téměř nikdy, nebo vůbec nikdy neposlechne (4% respondentů proti 1,6 %). Chovatelé tzv. "nebezpečných plemen" častěji zaškrtili, že jejich psi většinou poslechnou (62 % proti 51 % ostatních). V tendenci psů k napadení člověka nebo jiného psa není statisticky významný rozdíl mezi plemeny. Majitelé "nebezpečných plemen" mají vyhraněnější názor na zákaz chovu takových psů. Jen 2 % si myslí, že by zákon mohl být prospěšný pro omezení napadení psem a nikdo z nich na tuto otázku neodpověděl "nevím". Proti tomu 4% majitelů ostatních plemen na to nemá názor a 10,3 % se zákonem souhlasí.

Absolvování výcviku neznamená, že zvíře mimo prostory cvičiště opravdu poslechne. Proto byla testována korelace mezi těmito dvěma otázkami. Zvířata, která nikdy neprošla výcvikem na veřejnosti nikdy neposlechnou v 7 %, zatímco ta, která absolvovala lekce poslušnosti pouze ve 2 % a doma trénovaní dokonce jen v 0,3 %. Vždy, nebo alespoň téměř vždy poslechne 74 % doma cvičených zvířat, 55 % psů, kteří docházeli do výcvikového zařízení a jen 40 % zvířat bez výcviku. Mezi výcvikem psa a výskytem napadení nebyla zjištěná závislost. Jiného psa nebo člověka již v minulosti někdy napadlo 10 - 14 % psů bez ohledu na výcvik. Mezi poslušností a napadením ovšem byla shledána statisticky významná závislost.

Pouze 10% psů, kteří vždy poslechnou už někdy na veřejnosti napadlo jiného psa, nebo člověka, zatím co u psů, kteří nikdy neposlechnou se tak stalo ve 22 % případů.

Předchozí zkušenost s napadením cizím psem může výrazně ovlivnit odpovědi na další otázky. Proto byla testována závislost mezi touto otázkou, názory na zákaz chovu "nebezpečných plemen", dostatečnost zákonů, účinnost městských vyhlášek a pokut za přestupky a souhlas s povinným označováním psů. Názor na zákon, zakazující chov vybraných plemen psů je touto zkušeností ovlivněn jen velmi slabě. Respondenti, kteří již někdy byli napadeni mají jasnější názor (pouze 2,5 % odpovědělo "nevím" ve srovnání s 5 % ostatních) a častěji nesouhlasili s účinností takového opatření (85 % proti 83,7 % dotazovaných bez zkušenosti). Naopak názor na dostatečnost současné legislativy tímto faktem ovlivněn nebyl. Dotazovaní, kteří mají zkušenost s napadením měli jasnější názor na účinnost městských vyhlášek omezujících volný pohyb psů (jen 6,7 % odpovědělo "nevím" na rozdíl od druhé skupiny, kde tuto možnost zvolilo 14 % respondentů) a častěji si myslí, že takové opatření není účinnou metodou pro omezení napadení psem (74 % proti 64 % osob bez zkušenosti s útokem). Názor na účinnost vyšších pokut touto skutečností nebyl ovlivněn. Mezi zkušeností s napadením psem a názorem na povinné označování psů byla nalezena slabá závislost, napadení častěji souhlasili s tímto opatřením. Dále bylo testováno, zda je zkušenost s napadením psem ovlivněna bydlištěm respondenta. Četnost těchto událostí se ukázala nezávislá na bydlišti respondenta. K útokům psů tedy dochází stejně často ve velkých městech i na vesnicích.

6. Diskuze

6.1 Diskuze k výsledkům

Průzkumem jsem zjistila závislost mezi velikostí psa a venčením na vodítku. Malí psi byli častěji neustále přivázáni. V této kategorii byl nejvíce zastoupen yorkšírský teriér. Z toho lze usuzovat, že menší psi nepotřebují tolik pohybu, případně jsou majitelé schopni jim ho dostatek dopřát i na vodítku. U velkých psů také bývá závažnější problém tahání na vodítku, proto je jejich majitelé raději pustí na volno. Chovatelé velkých plemen dle průzkumu častěji trénují se svým psem poslušnost. To se shoduje s dřívějšími výsledky (Burýšková, 2013). Na otázku, zda jejich pes na veřejnosti poslechne jen necelá 2% majitelů velkých psů přiznala, že jejich pes neposlechne téměř nikdy. Byla nalezena závislost poslušnosti na velikosti, ovšem zde mohli respondenti chtít ve vlastním zájmu ovlivnit výsledky. Ačkoliv byl dotazník anonymní, mohli mít majitelé velkých plemen strach, že se mohou právě jejich zvířata jevit jako nebezpečná pro okolí. Ze stejného důvodu lze zpochybnit nalezenou závislost znalosti vyhlášky a výcviku na původu psa. Majitelé tzv. nebezpečných plemen jsou i v ČR pod tlakem vzhledem k projednávání návrhů změn zákona o omezení chovu těchto psů a mohou se proto snažit jevit se v lepším světle. Nelze však ani zamítnout vyšší zodpovědnost majitelů. Přímou vztahem velikosti psa k agresivitě se studie obvykle nezabývají. Většinou porovnávají agresivitu plemen. Největší tendenci napadnout člověka mají kříženci, dále němečtí ovčáci, jezevčáci a kokršpanělé (Vlachová, 2011). Baranyiová a kol. (2010) sledovali pokousání dětí psy v závislosti na prostředí. V bytě nejčastěji kousali malí psi, venku mnohem častěji středně velcí a velcí. Závislost názoru na zákon, zakazující vybraná plemena psů, na původu chovaného zvířete může vyplývat ze snahy majitelů chránit vlastní zájmy. Překvapivé bylo zjištění pouze slabé závislosti mezi absolvováním výcviku a poslušností mimo cvičiště. Návrhy na povinné absolvování výcviku pro tzv. nebezpečná plemena tedy také nemusí být účinnou metodou, jak zajistit jejich bezpečný pohyb na veřejnosti. Běžný výcvik poslušnosti je totiž směřován spíše na cviky obsažené ve zkušebních rádech, než na řešení běžných situací mimo cvičiště. Proto je pochopitelné, že v průzkumu vyšli nejlépe ovladatelní ti psi, které si lidé cvičili sami. Výsledky také ukazují, že tendence psů napadnout jiného psa nebo člověka není závislá na výcviku. Reisner et. al. (2007) uvádí, že 66% psů, kteří pokousali dítě, navštěvovalo se svým majitelem lekce poslušnosti. Donaldson (2011) k tomu píše, že všichni psi, malí i velcí mohou kousnout, protože je to pro ně normálním řešením nejrůznějších situací a podle toho s nimi také musíme zacházet. Musíme se snažit udělat vše proto, aby pes byl natolik socializovaný, aby k tomu neměl důvod. Pravdou je, že nelze zanedbat ani vliv

genetiky. Ten můžeme částečně ovlivnit vhodnou plemenitbou a nešlechtit psy špatně socializovatelné, např. takzvané psy „jedné rodiny“ nebo nechovat na psech, u kterých se projevuje nezdravá bázlivost, agresivita nebo jiné poruchy chování. Napadení byli stejně často lidé ve městech a na vesnicích, což se shoduje se studií Baranyiová et. al. (2005), kteří testovali vliv urbanizace na chování psů. Psi na venkově vykazovali stejnou míru agresivního chování jako ti ve městech.

6.2 Návrhy legislativní úpravy chovu psů

V České republice jsou v posledních letech zřejmé tendence k regulaci chovu psů.

V roce 2000 předložila skupina poslanců vedená Zdeňkem Kořistkou návrh číslo 805 o chovu psů a o změně a doplnění dalších zákonů. Stanovuje pojem nebezpečný pes, jako zvíře, které "na základě zvláštních znaků, chovu, výchovy nebo výcviku k bojovým účelům, útočnosti nebo prudkosti nebo jiné srovnatelné vlastnosti ohrožují člověka nebo zvíře; nebezpečný pes je i pes, který patří do plemene, skupiny psů, jakož i kříženců těchto plemen a skupin, které jsou uvedeny v příloze tohoto zákona nebo je za nebezpečné označí vyhláškou ministerstvo zemědělství." V příloze návrhu byla uvedena plemena americký stafordšírský teriér, stafordšírský bulteriér, bulteriér, argentinská doga, brazilská fila, dobrman, rhodéský ridgeback a rotvajler. Tato definice je podstatně přesnější než v návrhu MUDr. Davida Ratha z roku 2013, ovšem stále není zcela jasné, jak se bude posuzovat útočnost, nebo prudkost. V příloze zákona měla být uvedena nebezpečná plemena a jejich kříženci. V praxi je však (vyjma nákladných genetických testů) velmi těžké určit původ křížence. Ze studie Voith a kol. (2010) vyplývá, že ani pracovníci útulků nedokážou přesně určit, o křížence jakých plemen se jedná. Ve stanovisku vlády k tomuto návrhu se poukazuje na neprovázanost tohoto návrhu se zákonem 246/1992 na ochranu zvířat proti týrání, který definuje pojmy "nebezpečný druh zvířete" a "nebezpečné zvíře" odlišně od definice pojmu "nebezpečný pes". Tato definice je navíc problematická, neboť nemá označovat jedince se závadným chováním, nýbrž vymezuje určitou skupinu psů; návrh zákona navíc pod pojmem „nebezpečný pes“ zahrnuje i výcvik psa k bojovým účelům, který uvedený zákon považuje za týrání zvířete. Podle tohoto návrhu by měli chovatelé více než jednoho nebezpečného psa mít povolení veterinární správy a to jen pokud by dosáhl plnoletosti, byl bezúhonný a uzavřel pojištění za škody. Cena povolení, ukotvená v zákoně o správních poplatcích, měla činit 50 000 Kč na pět let. Pro mnoho chovatelů by toto opatření bylo likvidační. Nejde jen o chovatelské stanice, ale i všechny vlastníky dvou a více psů. Poslanci dále navrhují zřízení centrální evidence, která

by byla spravována Ministerstvem vnitra. To ovšem nerespektuje fakt, že ústředním správním úřadem na úseku ochrany zvířat je Ministerstvo zemědělství. Do evidence by mělo být uvedeno datum narození psa, jeho evidenční číslo, pohlaví, jméno a adresa trvalého bydliště majitele, údaj o zaplacení poplatků ze psů a o očkování zvířete. Další povinně uváděné údaje jsou ovšem problematické. Navrhovatelé požadují, aby do registru bylo uvedeno, zda je pes nebezpečným psem, dle tohoto návrhu, pokud ano, pak i datum povolení chovu a číslo pojištění. Skutečnost, zda pes pokousal člověka nebo zvíře a plemeno psa. Poslední bod je asi neobtížnější, jelikož navrhovatelé vyžadují, aby byl uveden údaj, zda je pes čistokrevný, nebo kterých plemen je křížencem a v jakém poměru. Na základě poměru křížení by potom mohla být posouzena nebezpečnost zvířete. Přesný původ křížence však lze určit pouze pomocí nákladných genetických testů, což by znamenalo nepřiměřenou finanční zátěž majitelů kříženců. Pouhý původ navíc neznamená, že se pes bude chovat nebezpečně vůči svému okolí. V §11 návrhu jsou stanovena pravidla pohybu psů. Mimo vlastní pozemek musí ve vzdálenosti do 200 metrů od posledního osídlení být pes vždy veden na vodítku a mít nasazený náhubek. Volný pohyb by byl možný pouze ve vzdálenosti vyšší než 200 metrů od nejbližšího osídlení. Pohyb nebezpečných psů by měl být ještě více regulován. Jedna osoba by směla vést maximálně dva nebezpečné psy a jejich volný pohyb mimo vlastní pozemky by byl zakázán. I ten nejmenší pes by tedy na procházce musel být neustále na vodítku a mít náhubek.

Vláda tento návrh zamítla s odůvodněním, že zvyšující se oblibu chovu nebezpečných psů a zranění lidí po útoku těchto psů nelze řešit tímto způsobem. Ve svém stanovisku také konstatovala, že nevidí důvod, proč by chovatelé psů měli být postihováni odlišně od ostatních osob, které svým jednáním způsobují škodu, páchají trestný čin nebo přestupek. Zřízení evidence psů by údajně představovalo neúměrně rozsáhlou databázi, kde by zjištění veškerých údajů u všech psů nebylo možné zjistit.

V roce 2004 přišla s návrhem poslankyně Michaela Šojdrová, o čtyři roky později poslanec Jeroným Tejc. Oba ovšem návrh nepředložili poslanecké sněmovně, tudíž nebyl projednáván. Stejně dopadly i snahy poslankyně Věry Šojdrové, která v roce 2008 vypustila do médií zprávu, že se bude zákonnou úpravou chovu psů zabývat. Návrh zákona, který by měl zpřísnit evidenci psů a rozšířit ji třeba o informaci, zda zvíře někoho pokousalo, už poslankyně Michaela Šojdrová (KDU-ČSL) připravila. Šojdrová uvedla, že její návrh by se vztahoval na všechny psy bez rozdílu rasy a měl by působit spíše preventivně, aby si každý uvědomil, že je za své zvíře plně zodpovědný. V evidenci by podle ní bylo uvedeno, jaké je pes rasy, zda už

někoho pokousal, zda je označen čipem nebo tetováním a proti čemu byl očkovan. Obec by podle ní mohla rozhodnout, že pes, který už někoho napadl, by se směl pohybovat třeba jen na vodítku. ČTK dnes řekla, že ho zatím předkládat nebude, protože někteří poslanci k němu mají výhrady, obávají se třeba růstu byrokracie. Čeká tedy, že jí navrhnou, jak problém řešit jinak. (Epravo.cz, 2004)

O rok později skupina osmnácti poslanců (včetně Michaely Šojdrové) předložila návrh 674/0 o změně zákona o přestupcích, kde chtěli zavést §50a o přestupcích na úseku evidence psů s pokutou až 5000 Kč, v případě opakovaného porušení až dvojnásobku této sumy. Přestupku by se dopustil každý, kdo nezapíše svého psa do evidence, nedoloží povinné očkování, nebo neoznámí změnu údajů. Návrh se týkal i zákona na ochranu zvířat proti týrání, kam měl být do §13b o opuštěných zvířatech přidán odstavec "obec může provést trvalé označování všech psů a evidenci jejich chovatelů". Poslanecká sněmovna návrh zamítla.

V roce 2013 předložil poslanec Rath návrh zákona o regulaci chovu bojových plemen psů 908/0. Podle tohoto návrhu je bojové plemeno takové plemeno psa, které vykazuje znaky, útočnost, nebo prudkost, nebo jiné vlastnosti, kterými může ohrožovat člověka, nebo zvíře. Přesný seznam plemen, kterých by se zákon týkal, mě být stanoven zvláštní vyhláškou Ministerstva zemědělství ve spolupráci s Komorou veterinárních lékařů České republiky. Takový pes by podle návrhu mohl být chován pouze na základě povolení, udělovaného obecním úřadem na dobu 5 let.

Opatření omezuje pouze majitele psů s průkazem původu, protože všichni psi bez PP jsou oficiálně považováni za křížence, tudíž se na ně návrh zákona nevztahuje. Psů s průkazem původu je v České republice menšina, navíc například americký pitbulteriér není plemeno FCI uznané, tudíž i tito psi jsou registrováni jako kříženci. Nikde není uvedeno, jak by se posuzovala útočnost, prudkost a další vlastnosti, kterými může zvíře ohrozit člověka, nebo zvíře. Plemena typu bull (obvykle označovaná jako bojová) byla sice šlechtěna ke psím zápasům, ale i například pro potřeby myslivců a byla přísně selektována na agresivitu vůči člověku, tudíž by na seznamu neměla figurovat. Na druhou stranu je mnoho plemen psů, kteří vykazují zvýšenou ostrost, útočnost a počet případů pokousání je u nich vyšší, než například u pitbulteriérů. Jedná se například o plemena anglický kokršpaněl, německý ovčák, nebo jezevčík, kteří se ovšem neřadí mezi tzv. bojová plemena, tudíž by se na ně zákon nejspíš vztahovat neměl.

Majitel musí mít zajištěno povolení před začátkem chovu psa a po celou jeho dobu. Podmínkou získání povolení by měl být minimální věk 18 let, trestní bezúhonnost a "doklad

osvědčující potřebné znalosti a přezkoušení výcviku psa" (podmínky splnění tohoto bodu měly být stanoveny ve výše zmíněné vyhlášce Ministerstva zemědělství). Povolení by mělo mít charakter průkazu majitele psa a osoba vedoucí psa by jej měla mít neustále při sobě. Dále návrh zákona upravuje pohyb bojových psů na veřejném prostranství. Ve vzdálenosti menší než 200 metrů od nejbližšího osídlení by měl být pes veden na vodítku a s náhubkem (pokud se nepohybuje na oploceném pozemku svého majitele), ve vzdálenosti nad 200 metrů by se pak mohl pes pohybovat volně, ale s náhubkem a pod trvalou kontrolou majitele. Volný pohyb bez náhubku by byl možný pouze v místech, k tomu určených, kde pes nemůže napadnout, ani ohrozit osoby či zvířata. Jakékoliv porušení tohoto zákona mělo být postihováno jako přestupek, s pokutou až do výše 100 000 Kč a to i opakovaně. Přestupky by měly projednávat obce, dále by měly ukládat pokuty, vydávat povolení majitelům psů a vést registr držitelů povolení.

Povolení k chovu se může na první pohled jevit jako rozumné opatření, ale zákon neřeší důležité detaily. Dle návrhu by měl povolení mít každý, kdo psa vede na veřejném prostranství, tudíž nejen majitel zvířete, ale všichni členové rodiny, případně venčitelé. Vzhledem k množství psů by tedy šlo o neúnosné zatížení obecních úřadů. Pro příklad v Praze bylo k 31. lednu 2013 registrováno více než 93 tisíc psů. I pokud by se zákon vztahoval jen na 10% zvířat a každého psa venčili dvě osoby, musel by magistrát vydat více než 18 tisíc průkazů.

V důvodové zprávě pan poslanec uvedl, že "Chov bojových plemen psů znamená vyšší riziko napadení. Počet napadených osob a vážnost způsobených zranění převyšuje počet lidí zraněných střelnou zbraní.", nikde však neuvádí zdroj těchto informací. Navrhovaný zákon má vycházet z principů regulace držení střelných zbraní a pes bojového plemene je dle Dr. Ratha bezesporu formou zbraně. Aby pes mohl být cíleně použit jako zbraň, musí prodělat systematický výcvik, což je v přímém rozporu s další částí důvodové zprávy, kde se píše, že "Za napadením je často nevhodné chování majitele psa, který podcenil riziko chovu psa patřícího mezi bojová plemena. Často tito psi neabsolvují ani základní výcvik." Účinnost zákona byla stanovena na 12 měsíců od jeho vyhlášení, aby Ministerstvo zemědělství a Komora veterinárních lékařů České republiky měli dostatek času k vydání vyhlášky a majitelé psů měli dostatek času k absolvování výcviku psů. Z praxe je však zřejmé, že zvládnutí základního výcviku je pro některá zvířata (obzvláště u nezkušených majitelů) záležitostí na déle než několik měsíců.

6.2.1 Evidence chovatelů

Od roku 1996 musí být všechna štěňata zapsaná do plemenné knihy ČMKU označena mikročipem, nebo tetováním v uchu, slabinách, nebo na vnitřní straně stehna. Celý vrh musí být označen stejným způsobem a to nejdříve v 6 týdnech věku. Psi bez průkazu původu musí být označeni pouze pokud jsou registrováni ve městě, které to nařizuje obecně platnou vyhláškou.

V současnosti je trvalé označení psa tetováním povoleno pouze u psů s průkazem původu a musí být čitelné a souhlasit s údaji v průkazu původu. Tetování se u psů provádí zapravením tetovací barvy pod kůži pomocí jednoho stisku tetovacích kleští (viz. Přílohy 9.3 obrázek 1.). Vzhledem k nutnosti čipování při exportu zvířat a cestování do zahraničí, ale od této metody v současnosti mnoho chovatelů upouští. Čitelnost tetovacího čísla se s věkem zvířete zhoršuje, jelikož organismus může částečně tetovací barvu rozkládat a s růstem zvířete se kůže nerovnoměrně roztahuje a číslo se tím deformuje (viz. Přílohy 9.3 obrázek 4.).

Další povolenou metodou označování psů je v současnosti radiofrekvenční identifikace. Mikročipy musí splňovat ISO normu 11784, nebo 11785 a obvykle jsou vyráběny v obalu ze skla, nebo biopolymeru. Častým argumentem majitelů malých plemen je přílišná velikost čipu. Klasický čip Datamars je velký cca 11,4 x 2,18 mm a váží 0,1 g, zmenšená verze v obalu z biopolymeru měří 10,9 x 1,6 mm a váží 0,05 g (viz. Přílohy 9.3 obrázek 2.). U psa s hmotností 2 kilogramů tedy mikročip představuje pouze 0,0025% z hmotnosti zvířete. Pro srovnání u člověka o váze 70 kg by musel být mikročip velký 1,75 gramu. Čip je aplikován do kožní řasy na krku, za kterou jsou štěňata matkou přenášena, tudíž je v této oblasti snižena citlivost. Proto je aplikace mikročipu mnohem méně bolestivá než srovnatelný zákrok u člověka.

Chovatelé jsou povinni po aplikaci mikročipu registrovat své zvíře v některém z registrů. V současné době neexistuje centrální státem spravovaný registr mikročipů a tudíž majitelů psů. Databáze jsou minimálně čtyři, Národní registr majitelů zvířat, Centrální evidence zvířat a věcí v ČR, Back home registr zvířat a Český registr zájmových zvířat a majitelů. Pokud chovatel psa prodá, nebo daruje, je nový majitel povinen nahlásit tuto změnu příslušnému registru. Mnoho majitelů tak ovšem neučiní a proto je v případě ztráty psa velmi obtížně zjistit, komu se ztratil. Absence kupních a darovacích smluv znemožňuje prokázání vlastnictví.

V hlavním městě bylo k lednu 2013 evidováno více než 93 tisíc psů, z toho téměř 76 tisíc bylo označeno čipem, přes 11 tisíc tetováním a 5 tisíc majitelů zvolilo obě varianty.

Trvalé označení psa čipem má pro majitele výhody jako například snadnější sjednání pojištění a následné realizování pojistného plnění, prokázání identity psa na výstavách, zkouškách a jiných akcích a v neposlední řadě usnadnění navrácení ztraceného zvířete.

Josef Duben ze Státní veterinární správy uvádí, že "dokud obce nebudou mít přehled o chovaných psech na svém katastrálním území, těžko lze identifikovat nelegální obchodníky se štěňaty a spolu s místně příslušným finančním úřadem dosáhnout toho, aby dodržovali i podmínky stanovené veterinární legislativou. Státní veterinární správa rozhodně vítá snahy zřídit povinnou registraci chovaných psů, což by usnadnilo práci jak obcím, tak finančnímu úřadu, policii i veterinárním lékařům. A navíc by to pomohlo i majitelům, když se pejsek ztratí, zaběhne se, či je odcizen. Na případné legislativě k centrální evidenci psů se bude Státní veterinární správa podílet." (Duben, 2014)

6.2.2 Podmínky držení psa

Psa si může dle současně platné legislativy pořídit kdokoli, kdo je nad 15 let a způsobilý k právním úkonům. Nejsou kontrolovány ani podmínky chovu, ani zacházení se zvířetem (pokud někdo nepodá podnět státní veterinární správě). Majitel nemusí být nijak proškolen a nemusí splňovat žádné podmínky.

Jedním z již zavedených způsobů evidence chovatelů je registrace u Státní veterinární správy podle vyhlášky č. 411/2008 Sb. o chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči. V §2 jsou vyjmenovány druhy zvířat vyžadující zvláštní péči (například všichni jedovatí plazi, primáti, nebo chobotnatci). Osoba, která chce zvířata těchto druhů chovat musí vyplnit Žádost o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, kde uvede druh a počet chovaných jedinců, popřípadě jejich trvalé a nezaměnitelné označení, popis chovu a jeho vybavení a v neposlední řadě souhlas s kontrolou chovaného jedince, nebo skupiny, zařízení, v němž jsou tato zvířata chována a dalších prostor spojených s chovem. Krajská veterinární správa zkontroluje, jestli jsou dodrženy podmínky podle zákona na ochranu zvířat proti týrání a jestli jsou zvířata zabezpečena proti úniku. Stanoví počty zvířat, které je možno chovat ve vybavení uvedeném v žádosti. Krajská veterinární správa může rozhodnutím povolení změnit nebo odejmout, jestliže se změnilo nebo zaniklo podmínky, za jakých bylo uděleno. Povolení se vydává na tři roky a může být na písemnou žádost prodlouženo. (Státní veterinární správa, 2014)

Kritériem pro zařazení zvířete mezi druhy vyžadující zvláštní péči není jeho nebezpečnost pro člověka, ale především náročnost chovu zvířete. Pokud není náročný chov náležitě

zabezpečen, potom může být zvíře pro člověka nebezpečné, ale především může docházet k utrpení zvířete. Právní úprava má bránit především tzv. týrání chovem. Chrání tedy zvířata před neodborným zacházením a nikoli člověka před zvířaty. Cílem úpravy tedy není stanovit zvířata, která jsou nebezpečná pro člověka, ale zvířata, která vyžadují zvláštní péči vzhledem ke svým specifickým. (Prchalová, 2009)

V některých spolkových zemích Německa byly zavedeny testy temperamentu pro vybraná plemena. Zvířata spadající do první kategorie, jako například americký stafordšírský teriér, bulteriér a psi typu pitbul, musela projít psychotestem, aby unikla eutanázii. V případě, že by test nesložili psi z druhé kategorie (dobrman, rotvajler, stafordšírský bulteriér a 9 dalších plemen), jejich majitel by je musel mít stále na vodítku a s náhubkem. Schoening (2000) ovšem uvádí, že vzhledem k důsledkům testování byli majitelé psů pod velkým psychologickým tlakem. A čím vyšší tlak spočívá na majiteli, tím vyšší tlak pocítí pes v dané situaci, což vede k dřívější a intenzivnější agresivní reakci.

Behaviorální testování má ovšem i další úskalí. Jak uvádí Baranyiová a kol. (2004), chování zvířete se vyvíjí s věkem. Stárnutí je doprovázeno změnami v regulaci hypothalamo-hypofyzo- adrenokortikálním systémem a změnami vazebné kapacity receptorů centrální nervové soustavy a dalšími neurodegenerativními procesy. To se tedy také odráží v poklesu kognitivních schopností a v chování. Haupt (1981) popsal kritické fáze ve vývoji psů. První problémové chování se vyskytlo mezi 3 a 6 měsíci věku, kdy šlo převážně o destruktivní chování a kousání. Další problémovou periodou je druhý rok života a to hlavně u samců, kdy sociálně dozrávají a mohou mít tendenci k agresi. Poslední obtížné období je stárnutí zvířete, kdy je agresivní chování obvykle spojeno s chronickou bolestí.

Pohyb psů na veřejných prostranstvích omezují městské vyhlášky, nikde však nejsou dány podmínky, kdo může psa na veřejnosti vést, jako je tomu například na Slovensku. I psa velkého plemene tak může venčit dítě, které ho neovládá. Těžko se ovšem zákonem stanoví minimální hmotnostní poměr držitele a psa tak, aby nebyli nejvíce zasaženi zodpovědní majitelé vychovaných psů, kteří svá zvířata zvládají. Nejčastější stížnost obyvatel ve vztahu k pohybu psů na veřejnosti bývá znečištění veřejných prostranství exkrementy. Města vydávají nemalé částky na úklid a ne vždy mají v příslušné vyhlášce stanovenou povinnost majitele psa výkaly odklízet.

6.2.3 Odchovy

V současnosti je kontrolován pouze chov psů s průkazem původu. Pokud chce majitel odchovávat štěňata s průkazem původu, musí si koupit fenu s průkazem původu, nechat ji uchovnit na svodu, sám se stát členem chovatelského klubu, registrovat si mezinárodně chráněnou chovatelskou stanici. Pokud fena splní podmínky uchovnění (podle pravidel jednotlivých chovatelských klubů známky na výstavách, popřípadě zkoušky z výkonu), vybrat krycího psa, zažádat o vystavení krycího listu a po narození štěňat pak odeslat hlášení o vrhu, zažádat o přidělení tetovacích čísel (nebo v případě čipování nahlásit čísla vrhu) a nechat provést kontrolu vrhu poradcem chovu. Tento proces může mnoho lidí odradit od registrovaného chovu a proto se rozhodnou odchovávat štěňata bez PP. Majitel feny nemusí být nikde registrován, nemusí hlásit jakým psem byla fena kryta, ani počty štěňat, a nepodléhá žádné kontrole. Tím vzniká prostor pro tak zvané množitele psů, kteří za účelem zisku nadměrně zatěžují feny vysokým počtem vrhů, obvykle ve spojení s nevyhovujícími podmínkami chovu. Štěňata prodávají bez jakýchkoli vyšetření, bez ohledu na jejich zdravotní stav, nezkušený zákazník tak může koupit velmi nemocné, nenaočkované zvíře napadené parazity. Pomineme-li značné daňové úniky při takovém podnikání, státní a obecní rozpočty jsou dále zatěžovány zvýšeným množstvím opuštěných zvířat, která je nutné umístit v útulcích, jejichž provoz hradí obce.

Problémy se nevyhýbají ani čistokrevnému chovu. Chovatelské kluby mohou v rámci standardu plemene preferovat jedince podle vybraných znaků, nejčastěji exteriérových. Ve snaze vytvořit co největší odlišnosti tak mnoho plemen během posledních desetiletí změnilo vzhled, ovšem utrpěl tím zdravotní stav jedinců. (viz. Přílohy 9.3 obrázky 17. - 20.) Například u jezevčků došlo k prodloužení těla, následkem čeho dochází k častějšími výhřezu meziobratlových plotének. Chovatelé neapolských mastinů postupně vyšlechtili extrémně lymfatický typ konstituce, kdy mají zvířata převážně na hlavě kožní záhyby a vrásky. Důsledkem toho může docházet ke kožním problémům a vychlípení očního víčka. U některých plemen jako například anglický buldok, mops, nebo boxer došlo k silnému zkrácení lebky, které mnoha jedincům činí respirační obtíže zvláště v horkém počasí. U anglického buldoka došlo k takovému zvětšení lebky, že feny nejsou schopny samostatných porodů, ty jsou obvykle vedeny císařskými řezy. Plemena jako německá doga, nebo irský vlkodav byla selektována na velikost a mohutnost (standard irského vlkodava dokonce neudává maximální výšku, stačí pokud je zachován poměr výšky a délky těla), následkem čeho se dožívají nižšího věku a častěji trpí na onemocnění a selhání srdce. Kluby jsou často benevolentní ohledně

nutnosti vyšetření na dědičná onemocnění a následného zařazení jedinců do chovu. Často tolerují různé stupně dysplazie kyčelních kloubů, chybějící zuby, nebo testování vůbec nepožadují.

6.3.4 Prevence

Agresivní chování patří do přirozeného repertoáru chování psů. Pro zvíře je útok krajním řešením situace ve které se nachází a proto k němu vždy musí mít důvod. Mezi nejčastější příčiny agresivního chování patří strach, obrana teritoria, predace, konkurence a v neposlední řadě agrese z bolesti. Důležité je také rozlišení agresivního chování vnitrodruhového a mezidruhového. Většina agresivity probíhající uvnitř druhu je do jisté míry ritualizovaná. Díky tomu mezi zvířaty (pokud jsou dobře socializovaná) obvykle nedochází k vážným zraněním. Pes se ale musí naučit vnímat signály předcházející boji. Nejdříve od svých sourozenců a matky, později i od cizích psů. Každý pes by tedy měl být od štěněte v kontaktu s dalšími (pokud možno dobře socializovanými) zvířaty, aby se předešlo konfliktům.

Mezidruhová agrese zahrnuje i napadení člověka psem. V řeči těla a signálech psů a lidí jsou velké odlišnosti, které mohou vést k nedorozuměním, potažmo až k napadení. Baranyiová a kol. (2010) uvádějí, že nejčastěji jsou děti napadeny známým psem, který nepatří nikomu z rodiny, následně vlastním psem a až na poslední příčce cizím zvířetem. Nejčastěji k pokousání docházelo při hře, pokud se dítě pokoušelo vzít psovi hračku, když dítě rušilo psa při odpočinku, nebo pokud se pes pokoušel vzít dítěti hračku, nebo jídlo. Nezanedbatelné bylo také procento pokousání, kdy dítě psa záměrně provokovalo, nebo mu působilo bolest. Většina dětí uvedla, že už na ně pes dříve vrčel. Tyto skutečnosti naznačují, že děti nebyly poučeny o chování psů, jejich řeči těla a varovných signálech. Reisner and Shofer (2008) ovšem upozorňují, že majitelé psů mají často jen omezené znalosti o chování psa a neznají faktory, zvyšující riziko pokousání psem. Kahn et. al. (2003) navíc uvádí, že při všech interakcích dítěte se psem by měl být přítomný dospělý člověk, jelikož nejvíce pokousání se stane právě ve chvílích, kdy je dítě se psem samo.

Australian Veterinary Association (2012) uvádí, že pro snížení počtu pokousání jsou zásadní opatření na podporu odpovědnosti majitele. Mezi ně patří identifikace a registrace všech psů, národní databáze všech útoků psa na člověka, povahové testy, které by pomohly majitelům pochopit rizika a potřeby jednotlivých zvířat a vzdělávací programy pro chovatele, děti a rodiče.

7. Závěr

Chov psů podléhá v České republice řadě ustanovení, od občanského zákoníku, přes zákon na ochranu zvířat proti týrání až po městské vyhlášky. Prvním důležitým krokem pro ochranu zvířat byl nový občanský zákoník, který již zvíře neoznačuje jako věc, ale jako smysly nadaného živého tvora. Dalším mezníkem bylo vyčlenění ochrany zvířat z veterinárního zákona do samostatného zákona na ochranu zvířat proti týrání.

Zákony na ochranu zvířat jsou si v rámci Evropy dost podobné, jelikož vycházejí z Evropské konvence o ochraně zájmových zvířat. Liší se přístup zemí k regulaci chovu vybraných plemen psů. Každý stát definuje nebezpečného psa jinak a různí se i nařízení ohledně jejich chovu. Od povinnosti mít psa na veřejnosti na vodítku a s náhubkem, po absolutní zákaz chovu i importu vybraných plemen.

Z průzkumu vyplývá, že majitelé tzv. "nebezpečných plemen" psů se ve svém chování na veřejném prostranství příliš neliší od ostatních chovatelů. Výpočty potvrdily, že pohyb na veřejnosti je závislý na velikosti psa. Psi velkých plemen jsou méně často voděni na vodítku, ale častěji absolvovali výcvik poslušnosti. Předchozí zkušenost s napadením psem ovlivňuje názory respondentů na účinnost městských vyhlášek a zákazu chovu tzv. nebezpečných plemen. Je znepokojující, že 59% respondentů bylo již někdy napadeno cizím psem. Více než 83% dotazovaných souhlasí s povinným označováním psů, bez ohledu na to, jestli nějakého vlastní, nebo ne.

V mnoha státech byly přijaty zákony omezující, nebo přímo zakazující chov vybraných plemen psů. V současnosti je od nich však upouštěno, proto lze považovat zavedení podobného zákona v České republice jako krok zpátky. Ze studií vyplývá, že více než zákaz chovu je účinná osvěta majitelů zvířat.

Prvním zásadním krokem pro zlepšení kontroly nad majiteli psů by mohlo být zavedení povinného označování psů a povinná registrace majitele ve státem řízeném centrálním registru.

Je třeba brát v úvahu, že tvorba zákonů je souvislý proces a vždy bude potřeba dělat alespoň malé úpravy, aby právní normy odpovídaly vývoji společnosti.

8. Seznam literatury

Ärzte für Tiere. Comment on the Italian Animal Welfare Act [online]. Docs 4 Dogs European Network. 2015 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <http://www.aerztefuertiere.de/index.php?option=com_content&view=article&id=121:italy&catid=136&Itemid=586&showall=&limitstart=2&lang=en>

Australian Veterinary association. Dangerous dogs - a sensible solution [online]. 2012. Australian Veterinary association. August 2012 [cit. 2015-3-18]. Dostupné z <https://www.ava.com.au/sites/default/files/AVA_website/pdfs/Dangerous%20dogs%20-%20a%20sensible%20solution%20FINAL.pdf>

Austria. Nr. 118/2004 Federal Act on the Protection of Animals. 2004. Dostupné z <http://bkacms.bka.gv.at/2004/10/7/animalprotectionact_neu.pdf>

Baranyiová, E., Holub, A., Tyrlík, M., Janáčková B., Ernstová, M. 2004. Behavioural Differences of Dogs of Various Ages in Czech Households. *Acta Veterinaria Brno.* (73). 229-233

Baranyiová, E., Holub, A., Tyrlík, M., Janáčková B., Ernstová, M. 2005. The Influence of Urbanization on the Behaviour of Dogs in the Czech Republic. *Acta Veterinaria Brno.* (74). 401-409

Baranyiová, E., Náhlík, J., Tyrlík, M. 2010. Dog Bites to Children in the Czech Republic: the Risk Situations. *Acta Veterinaria Brno.* (79). 627-636

Blackman, D. Practicality Of Breed Specific Legislation In Reducing Or Eliminating Dog Attacks On Humans And Dogs [online]. 16.4.1996. 10.1.2006 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <<http://www.dogplay.com/Articles/MyArticles/pitbull.html>>

Brtková, M., Košecká, D., Struhár, M., Tomuczová, J., Bullová, T. BSL vo svete [online]. Jeden meter SK. 2012 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <<http://www.jedenmeter.sk/?ukaz=bslvosvete>>

Bulgaria. No. 92/22.11.2011 Animal protection act. 2011. Dostupné z <<http://lawyersforanimalprotection.eu/wp-content/uploads/2012/10/animal-protection-act.pdf>>

Burýšková, R. 2013. Analýza vztahu velikosti chovaných psů a přístupu jejich majitelů k výcviku. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Praha. 44 s.

Celní správa České republiky. Zákaz dovozu nebezpečných psů do SRN [online]. Praha. Generální ředitelství cel. 2009 [cit. 2015-3-5]. Dostupné z <<https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/informace-pro-fyzicke-osoby/Stranky/zakaz-dovozu-nebezpecnych-psu-do-srn.aspx>>

Centers for Disease Control and Prevention. 2003. Nonfatal Dog Bite--Related Injuries Treated in Hospital Emergency Departments United States 2001. Department of Health and Human Services. Atlanta. p. 8

Česko. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: Sbírka zákonů České Republiky. 2012. Dostupné také z <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonu/>>

Česko. Ministerstvo spravedlnosti České Republiky. Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku. 2012. Dostupné také z <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonu/>>

Česko. Ministerstvo zemědělství. Vyhláška č. 22 ze dne 30.1.2013 o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání. In: Sbírka zákonů České Republiky. 2013. částka 10 s. 100. Dostupné také z <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_vyhlaska-2013-22.html>

Česko. Ministerstvo zemědělství. Vyhláška č. 419/2012 Sb. o ochraně pokusných zvířat. In: Sbírka zákonů České Republiky. 2012. částka 153 s. 5375. Dostupné také z <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_vyhlaska-2012-419.html>

Department of the Environment. Dog control [online]. 2007 [cit. 2015-3-18]. Dostupné z <<http://www.environ.ie/en/LocalGovernment/DogControl/>>

der Stunde, K., Goetschel, A. F. Universal Declaration of Animal Welfare [online]. 2011 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <<https://www.globalanimallaw.org/matrix/universal/adoption/modern>>

- Donaldson, J. Lidé a psi: Střet kultur. 2011. PLOT. Praha. 219 s. ISBN 978-80-7428-064-1
- Dousek, J., Dousek, J. 2002. Pes v zrcadle předpisů. Orac. Ostrava. 83 s. ISBN: 80-86199-43-6.
- Dousek, J., Semerád, Z., Ninčáková, S., Smolová, A., Valcl, O., Novák, J., Konečná, K., Večerek, V., Voslášková, E. 2013. Program ochrany zvířat - situace v roce 2012. Státní veterinární správa. 72 s.
- Dousek, J., Semerád, Z., Vitásek, J., Žertová, H. 2001. Veterinární problematika případů poranění člověka psem v České Republice. Veterinářství. 2001 (51). 112-115.
- Duben, J. Stop „množárnám“? [online]. Státní veterinární správa. 10. prosince 2014 [cit. 2015-3-5]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/svs/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2014_stop-mnozirnarnam-1.html>
- Epravo.cz. Šojdrová chce zpřísnit evidenci psů, s předložením zákona počká. [online]. Epravo.cz. 13. 1. 2004 [cit. 2015-3-5]. Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/clanky/sojdrova-chce-zprisnit-evidenci-psu-s-predlozenim-zakona-pocka-22721.html?mail>>
- Estonia. Animal protection act. 2000. 21, 162. Dostupné z <<http://www.legaltext.ee/text/en/X60004K4.htm>>
- Feikert-Ahalt, C. England and Wales: Owners of Dogs That Kill Could Face Life Imprisonment [online]. Library of Congress. 8.8.2013. 8.8.2013 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_1205403659_text>
- Focus marketing and social research. 2010. Domáci zvířata v domácnostech. Omnibus. 3 s. Dostupné z <www.focus-agency.cz/?dl_id=42/TZ_FOCUS_-_Domc_zvata_v_eskch_domcnostech.pdf>
- Germany. Animal welfare act. In: Federal Law Gazette I. 2010. p. 1094. Dostupné z <<https://www.animallaw.info/statute/germany-cruelty-german-animal-welfare-act>>
- Government. Controlling your dog in public [online]. 5.3.2015 [2015-3-17]. Dostupné z <<https://www.gov.uk/control-dog-public/overview>>

Gray Hussain, S. 2006. Attacking the Dog Bite Epidemic: Why Breed-Specific Legislation Won't Solve the Dangerous Dog Dilema. *Fordham Law Review*. 74.

HAYTAP - Hayvan Hakları Federasyonu. ANIMAL PROTECTION BILL LAW no 5199 [online]. 28.5.2007 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <<http://www.haytap.org/index.php/20070528133/mevzuat/animal-protection-bill-law-no-5199#top-toolbar-article>>

Houpt, K.A., Beaver, B. 1981. Behavioral problems of geriatric dogs and cats. *Vet Clin North Amer: Small Anim Pract* 11 (4): 643-652

Ireland. Nuber 15 Animal Health and welfare act. 2013. Dostupné z <<http://www.agriculture.gov.ie/media/migration/animalhealthwelfare/legislation/AnimalHealthandWelfareAct060314.pdf>>

Ireland. Number 29 Dog breeding establishments act. 2010. Dostupné z <<http://www.irishstatutebook.ie/2010/en/act/pub/0029/print.html>>

Ireland. Number 39 Control of dogs act. 1986. Dostupné z <<http://www.irishstatutebook.ie/1986/en/act/pub/0032/print.html>>

Kahn, A., Bauche, P., Lamoureux, J. 2003. Child victims of dog bites treated in emergency departments: a prospective survey. *Eur J Pediatr*. 162 (4). 254 - 258

Lindsay, S.R. 2001. *Handbook of Applied Dog Behavior and Training. Volume Two, Etiology and Assessment of Behavior Problems*. Blackwell Publishing. USA. ISBN 8138-0754-9

Macreadie, R. 2010. Domestic Animals Amendment (Dangerous Dogs) Bill 2010. *Research Brief*. 2010 (6). ISSN: 1836-8050

Menšíková, R. 2012. *Psí záležitosti aneb v hlavní roli pes*. Pražská vydavatelská společnost. Praha. 285 s. ISBN: 978-80-7250-635-4

National Canine Research Council. 2013. Denver's breed-specific legislation: Brutal, costly, and ineffective. National Canine Research Council. Amenia, New York. p. 4

New Zealand Government. Dog Control Amendment Act 2003 [online]. 2003. 2015 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <http://www.dia.govt.nz/diawebsite.nsf/wpg_URL/Resource-material-Dog-Control-Key-Facts?OpenDocument#six>

Oddělení komunikace s veřejností. 2014. Volný pohyb psů [online]. Praha. Městská policie hlavního města Prahy. 2014 [cit. 12.8.2014]. Dostupné z <<http://www.mppraha.cz/caste-dotazy/prestupky/volny-pohyb-psu/>>

Ott, S., Schalke, E., von Gaertner, A., Hackbarth, H. 2008. Is there a difference? Comparison of golden retrievers and dogs affected by breed-specific legislation regarding aggressive behavior. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical applications and Research*. 3 (3). 134-140

Paphiakos & CCP Animal Welfare. Dog law [online]. PAPHIAKOS & CCP ANIMAL WELFARE, CHARITY REG NO. 1529. 2015 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <<http://www.cyprusanimalwelfare.com/services/rehoming/dog-law.html>>

Passantino, A., Voslářová, E. 2012. Stray dog and cat laws and enforcement in Czech Republic and in Italy. *Ann Ist Super Sanita*. 48 (1). 97-104.

Prchalová, J. 2009. Právní ochrana zvířat. Linde. Praha. 327 s. ISBN: 978-80-7201-763-8

Reisner, I. R., Shofer, F. S., Nance, M. L. 2007. Behavioral assessment of child-directed canine aggression. *Injury Prevention*. 13 (5). 348 - 351

Reisner, I. R., Shofer, F. S. 2008. Effects of gender and parental status on knowledge and attitudes of dog owners regarding dog aggression toward children. *J Am Vet Med Assoc*. (233). 1412 - 1419

Rydval, T. 2006. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 3 (2). 29-48.

Sacks, J. J., Sinclair, L., Gilchrist, J., Golab, G. C., Lockwood, R. 2000. Breeds of dogs involved in fatal human attacks in the United States between 1979 and 1998. *Vet Med Today: Special Report*. 6 (217). 836 - 840

Schoening, B. 2000. In: Ott, S., Schalke, E., von Gaertner, A., Hackbarth, H. 2008. Is there a difference? Comparison of golden retrievers and dogs affected by breed-specific legislation

regarding aggressive behavior. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical applications and Research*. 3 (3). 134-140

Státní veterinární správa. Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči [online]. Státní veterinární správa. [cit. 23.6.2014]. Dostupné z <<http://eagri.cz/public/web/svs/portal/pohoda-zvirat-welfare/chov-zvirat-vyzadujici-zvlastni-peci/>>.

Stray Pet Advocacy. Cruelty laws [online]. 2003 [cit. 2015-3-18]. Dostupné z <http://www.straypetadvocacy.org/cruelty_laws.html>

Spain. Law 50/1999 on the legal regime of possession of potentially dangerous animals develops. 1999. Dostupné z <http://noticias.juridicas.com/base_datos/>

Stýblová, H. 2013. Konstrukce „(ne)bezpečných“ plemen psů v denících Blesk a Lidové noviny v letech 2001 a 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta humanitních studií. Praha. 82 s.

Tomášková, V. 2004. Týrání zvířat – nová právní úprava italského trestního zákoníku. *České právo životního prostředí*. 4 (3). 47-53

United Kingdom. C. 45 Animal Welfare Act. 2006. Dostupné z <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/contents>>

U. S. Government Printing Office. United States Code. 2012. Dostupné z <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2012-title7/html/USCODE-2012-title7-chap54.htm>>

Ústřední komise pro ochranu zvířat. Stanovisko ÚKOZ k problematice kupírování uší psů, jejich účasti na veřejných vystoupeních a svodech, a k propagaci týrání zvířat [online]. Praha. Ministerstvo zemědělství ČR. 27.4.2004. [cit. 22.2.2015]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/file/1627/Kupir_usi.pdf>

Vlachová, L. 2011. Analýza útočného chování psů s ohledem na jejich plemennou příslušnost. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Fakulta agrobiologi, potravinových a přírodních zdrojů. Praha. 59 s.

Voith, V., Ingram, E., Irizarry, K., Mitsouras, K., Marilo, J. 2010 Dog breed identification. Western University of Health Sciences. Pomona. California.

Weiss, L. S. Breed-Specific Legislation in the United States [online]. Michigan State University College of Law. 2001 [cit. 2015-3-17]. Dostupné z <<https://www.animallaw.info/article/breed-specific-legislation-united-states>>

Woodhamsová, M., Piroch, J., Berková, H. Majitelé bojových psů ve Vídni musí absolvovat povinné školení [online]. Český rozhlas. 1.7.2010 [cit.2015-3-17]. Dostupné z <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/majitele-bojovych-psu-ve-vidni-musi-absolvovat-povinne-skoleni--754071>